

MAGYARI

T. „Otthon” Írók és Hírlapírók Köre
HUNGARIA BUDAPEST
VII., Erzsébet-körút 9—11.

Igazgató és felelőszerkesztő: **dr Paál Árpád**

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.T.**
Törv. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyárfás Elemér**

Szigoru rendeletet adott ki a belügyminisztérium az idegen honosságuk újabb felülvizsgálásáról

Az idegenek ellenőrzéséről szóló törvényt újabb rendelet törvénnyel módosították

Bucuresti. Saját tud. A kormány péntek este a következő hivatalos közleményt adta ki:
A belügyminiszter elrendelte a rendőrség és a sziguranca szerveinek, hogy az országban lakó idegen honosságuk aprólékos felülvizsgálását

hajtja végre, hogy ezek helyzete megállapításuk és hogy intézkedéseket lehessen foganatosítani azok ellen, akiknek utazási okmányai nincsenek rendben, valamint azok ellen, akiknek tartózkodási engedélye lejárt.

Aláírta a király az idegenek ellenőrzéséről szóló újabb rendelet törvényt

Bucuresti. Saját tud. Armand Călinescu belügyminiszter pénteken rendelet törvényt terjesztett a király elé aláírás végett, amely kiegészíti és részben módosítja az idegenek ellenőrzésére vonatkozó törvényt.

A rendelet törvény intézkedései, — mint az első szakasz előírja, — azokra vonatkozik, akik az 1938 évi 3253 számmal ellátott dekrétum hatáskörébe tartoznak és akik Romániában tartózkodván, nem tudják törvényes iratokkal igazolni román honosságukat, sem pedig egy idegen állam által kibocsátott és érvényes utazási okmányokkal nem rendelkeznek. A Nansen-féle személyazonossági igazolványok tulajdonosai továbbra is megmaradnak a nemzetközi egyezmények által létesített rendszer uralma alatt.

A 2. szakasz: Az első szakaszban említett egyének számára személyazonossági igazolványokat fognak kibocsátani, amelyek alapján tartózkodási engedélyeket kapnak majd. A személyazonossági bizonyítványok érvényessége egy éves lesz és azt évről-évre meg lehet újítani. A személyazonossági bizonyítványokat csak a belügyminiszter bocsájta ki, a rendőrség vezérigazgatósága útján.

A 3. szakasz: Ez okmányok tulajdonosaira, — miután ők nem román állampolgárok, — alkalmazkodik a belföldi munka védelmére vonatkozó törvény intézkedéseit.

4. szakasz: Az említett személyek külföldi utazásának módjáról intézkedik, ami egyszeri

utazásra érvényes utazási igazolvány alapján fog történni és pedig vagy visszatérési vizummal vagy anélkül.

Az 5-ik szakasz szerint az említett egyének az eddig érvényben levő díjakon kívül fizetik még a következő díjakat:

A) A főnökök, ipari, kereskedelmi vállalatok vezető, ügykezelési, vagy technikai személyzete, valamint minden magánintézet, rentierek, szabadfoglalkozásúak, kereskedők és kereskedelmi utazók évi 10.000 lejt.

B) A fentnevezett vállalatok alantasabb ügykezelési, technikai személyzete és szakmunkásai, valamint a vándorárúsítók évi 2000 lejt.

C) Nem szakmunkások és kétkézi munkások évi 1000 lejt.

D) Azok, akik nem tartoznak egyik fenti osztályba sem, évi 500 lejt.

6. szakasz: Ezeket a díjakat vagy az idegenek, vagy az idegeneket tartó vállalatok fizetik be és ezek felelősek azért, hogy a díjak idejében befizetessenek.

7. szakasz: A díjak fizetése alól csak azok lesznek mentesek, akik szegénységi bizonyítványt mutatnak fel.

10. szakasz: A fenti előírások tiszteletben nem tartása az idegenekre nézve az idegenellenőrzési törvényben foglalt megtorló intézkedéseket, az idegeneket tartó vállalatokra nézve pedig időleges, vagy végleges bezárás büntetését vonja maga után.

Csehszlovákia helyett Cseh-Szlovákia — Csehország hivatalos új névirása

Az új köztársasági elnök közkegyelmi rendeletet írt alá

Prágából jelentik: A hivatalos lapban megjelent a cseh köztársaság névváltoztatásáról szóló rendelet. Ezen a cseh köztársaság új neve Česko-Slovensko lesz. A névváltoztatás lényege tehát a kötőjelben van, amely Szlovákia különállását jelenti.

Prágából jelentik: A köztársasági elnök pénteken közkegyelmi rendeletet írt alá. A rendelet értelmében elégedik a polgári bírósá-

ságok előtt jogerősen kihirdetett mindazon büntetéseket, melyeket 1938 október 7-ike előtt követtek el. Hasonlóképpen megszüntetik az október 7-ike előtt folyamatba helyezett büntügyi eljárásokat is. A közkegyelmi rendelet nem vonatkozik azokra a személyekre, akik elengedhetetlenül vezetettek 1938 október 7-ike előtt eltávoztak a köztársaság területéről.

(Tudósításunk folytatása a 2-ik oldalon.)

Jorga Miklós párisi előadása a romániai nemzetiségi kérdésről

A tudós történetirónak december elsején Nagyváradon tartott legújabb előadása teszi alkalomszerűvé az alábbi visszaemlékezést.

Románia egyik legkifejezőbb egyénisége, Jorga Miklós bucuresti egyetemi tanár 1925 február 21-én Párizsban előadást tartott a Népszövetségi Liga franciaországi szervezete előtt. Megnagyobbodott országa „nemzetiségeiről” szólván, többi között a következőket mondotta:

— Erdélyben két nemzetiséget találtunk, (a magyarra és a szászra célt, s történetíróként megkísérelném, hogy rámutassak a körülményekre, melyek között ezek a nemzetiségek elhelyezkedtek az országban. Mindjárt ki is mondom, hogy e nemzetiségek történelmi eredete előttem úgy tűnik föl, mint jogalkató. Minden nemzetiségnek joga van, hogy amely területen él, ott az állam védelmét élvezze. Ha azonban valamely adott területen egy nemzetiség, sőt mondhatnám: egy nemzet, mert a „nemzetiség” szó inkább csak képzetű kifejezés, „un terme hypocrit”, mely arra szolgál, hogy megtagadja a nemzetnek kijáró jogot egy emberi csoporttól — ha egy nemzet — használjuk ezt a szót — régi, akkor ez a nemzet történelmi azon a területen, ahol ott lakván, résztvevett annak a területnek termékeny tételében és fejlődésében. Kétségtelenül ennek a nemzetiségnek más jogai vannak, — nem mondanám: a törvénnyel szemben, mert a törvényt mindenkinek egyazon módon kell felfogni, — hanem az uralkodó többséggel szemben, vagy az „uralkodó” jelző nélkül mondva: a többséggel szemben. Más jogai vannak, mint amelynek egy tegnap érkezett nemzetiségnek lehetnek, mely semmit nem változtatott az általa lakott föld jellegén, amely nem vett részt a művelődés fejlődésében és nincsenek százados összeköttetései a többségi elemmel“.

A továbbiakban a román történetíró elmondja a maga fölfogása szerint, hogy mi volt az eredete a magyarok és szászok erdélyi helyfoglalásának. Érdekes egy pár vonást kiemelünk ebből a történelmi ismertetésből.

Eszerint a magyarok behatolása Erdélybe a Maros völgyén keresztül a XII. század elején kezdődött. Az Árpád házi királyok nem voltak a mai értelemben vett nemzeti politika és hódító uralom terjesztői, hanem a Pápa küldöttjei, kiknek „apostoli király” címük nem volt üres elnevezés, hanem megfelelő hivatást is foglalt magában: apostolságot a katolikus hit érdekében a hitetlenek és az orthodox szakadárak között. Keresztes királyság volt az Árpádoké, nemzetközi jellegű, a Pápa által alkotott királyság. „Meg kell vallani, — mondja Jorga, hogy egy XII. századbeli Árpád házi király végtelenül több emberiségnek volt a képviselője, mint egy 1914 évbéli német császár. Nem rombolás volt, amiért jött, hanem megvalósítása annak a katolikus egységnek, mely felé a középkor legnagyobb, legtermészetesebb és legegységesebb civilizációja törekedett“. Az Árpád házi királyok ilyen jellegű hódító útja végett nem kellett túlnyomó tömegek, melyek elborítsák Erdély földjét, s ki-

szorítsák az ottani őslakó elemet. Ennélfogva a magyarságnak nem is volt Erdély őslakó elemével, a románokkal az Árpád-királyok idején semmi összetűzése.

De nem is volt Erdély akkor lakatlan pusztaság. — mondja Jorga. Kellott, hogy legyen őslakó elem, mely az ottani intézményes alapításokhoz a talajt előkészítse. Van ugyan egy legújabb elmélet, mely szerint a középkori Magyarországot védelmi területként erdők vették körül, s később az erdőkbe hatoltak be a régi Magyarország nemzetiségei és erdőirtást végeztek, hogy ott lakhassanak. Ezt az elméletet Jorga úgy tekinti, mint annak a bizonyítási akarását, hogy a magyarok voltak az őslakók és a többiek csak később jöttek be. „De mutassák meg nekem előbb a módot, — mondja Jorga, — hogy hogyan lehetett volna élni az erdőkben azok irtása nélkül, s akkor el tudom fogadni az őslakói mivoltukról szóló új elméletet“. Tehát Jorga további következtetése az, hogy a magyarok Erdélybe hatolása előtt már más őslakók ott voltak. Az Árpád-királyok e behatolásakor a Karolingek módjára várakat emeltek azokon a helyeken, melyek védelemre legalkalmasabbak voltak, vagy ahol só és egyéb olyan ásvány bányászata folyt, mely a királyi kincstár szükségletére kellett.

A magyarság mai erdélyi elhelyezkedése — folytatja Jorga — megfelel az ő bejövételének. Akkor ami magyarság bejött szétszórtan egyes falvakba, s csak ott gyűlt nagyobb számban össze, ahol az Árpád-királyok által emelt várak védelme alatt városok tudtak kifejlődni, melyek egyébként az Európa közepéből kelet felé irányuló kereskedelemnek köszönik létüket. Csak ezeken a pontokon volt számosabb magyarság. „És a mai magyarság számára a nagy nehézség itt van: nagyon számosan vannak ők Erdélyben, de nem alkotnak tömör csoportosulásokat, csupán a székelyek által lakott vidékeken“. A székelyeket úgy ábrázolja Jorga, hogy azok határvédelemre rendelt szabad parasztok voltak, magyar nyelvjárást beszéltek, de szokásaikban, ruházatukban, házipéldékben, gazdasági módjaikban, sőt testalkatukban is sok feltűnő hasonlatosságot mutatnak a románokkal. „Meg kell engedni azt a föltevést, hogy a két faj sok ideig élt egymás mellett“. Kiemeli aztán Jorga, hogy a székelyek szabadságát a XV. és XVI. század folyamán a magyar főrangnak megszüntetni akarták, s emiatt osztályharcos ellentét támadt a székelyek és az erdélyi magyar arisztokrácia között. Ez vezette a székelyeket a moldvai és oláhországi fejedelmekkel való szövetségesekre. Ilyen beállítással Jorga is elismeri magyar elemnek a székelyt, de egyúttal azt mondja róla, hogy keverve van román és szláv vegyülettel.

Egyébként Jorgának megvan a maga módja szerint az elismerő értékelése a magyarság iránt, mikor ezeket mondja: „Engedjék meg, hogy megemlítsék saját érzelmeimet a magyarok iránt. Ilyen érzésekkel kell viseltetnie minden történetírónak, aki számot vet ennek a délkelet-európai nemzeti elemnek a jelentőségével; aki számot vet azzal, hogy ez a nemzet mit jelentett a románok és szerbek mellett. Jelentette a középkor kereszténységének és civilizációjának védelmét bizonyos északi hordákkal szemben, melyek egész megmászó tevékenységet vittek volna végbe Európa többi részén, ha az említett délkelet-európai fajoknak, s köztük némelykor (parfois) kiemelkedő mértékben a magyar nemzetnek az ellenállása akadályul nem szolgált volna. Egyébként ismeretesek a magyar nemzetnek nemes és lovagias tulajdonságai, amelyek bármely államban végtelenül értékes elemet alkotnak, s amelyeket én csak magasra értékelek“.

A magyarság erdélyi helyfoglalására még a következőket mondja Jorga: „Most még át kell térnem egy más körülményre, mely döntő módon befolyásolta a magyarság fejlődését és mai lélekállapotát Erdélyben. Ime miért: A magyar királyság léte megszűnt 1562-ben. Előzőlötték a törökök a mohácsi vész után, s széttörtött három darabra. Északi, nyugati és déli darabja a Habsburgokhoz tartozott, kö-

mindenkinet
és mindennap

zepső darabja Buda fővárossal török tartomány lett s harmadik darabja ez az Erdély lett, melybe odamenekült a magyar nemzet függetlenségének öntudata. Erdély érdekerülete a magyaroknak, nemcsak azért, mert ott vannak, hanem abból a másik okból, mert 1526-tól kezdve az erdélyi fejedelemség eltiúsítéséig, az Ausztria által végbevitt 1699-iki elcsatolásig, addig a pillanatig, amíg az ausztriai uralkodóház megkötötte a törökökkel a békét, mely megpecsételte e tartományoknak a török birodalom testéből való kiszakadását, — Erdély történelmi területét alkotta a magyaroknak. Ott ők magyar dynastiát tartottak fenn a XVII. század végéig, s ami megmaradt a magyar szellemből, a magyar irodalomból, a magyar irodalmi fejlődés lehetőségeiből, az mind innen került ki, Erdélyből. Mi a következménye ezeknek a történelmi állításoknak? A következmény az, hogy a magyaroknak megvan az igényük az olyan jogokra, amelyeket a szerződések (t. i. a kisebbségi jogokról rendelkezők) előírtak, sőt történelmi joguk is van, úgyszólván lelki joguk van“.

„Csak röviden említjük meg, hogy Jorga részletesen szól Erdély másik népeleméről, a szászokról is. Kelta és gall eredetűeknek mondja őket, kik még eredetük helyén a németekbe olvadtak. Most azonban Romániában ők alkotják a csomópontját a pángermán szeszerveződésnek, amit a románok nem is akarnak megakadályozni. A szászok Erdélybe jövétele kevéssel a magyarok bejövetele után az Árpád-házi magyar királyok hívására tör-

tént, hogy gyümölcsözővé tegyék a tartományt. Előbb falusiak voltak, aztán a Balkán felé vezető kereskedelmi utakon lévén elhelyezkedve, városi polgárokká lettek. A magyar királyok politikai egyetemességét szerveztek belőlük, kiváltságokkal látták el, s ezek a kiváltságok a fejedelmi, aztán az ausztriai uralom alatt is megmaradtak, sőt a legutóbbi magyar uralom alatt is. Ezek a kiváltságok tartották fenn őket“.

„Most a mi korszakunkban — mondja Jorga — mindent megadtunk nekik, de van valami, amit nem lehet megadni, t. i. azoknak a középkori kiváltságoknak a meghagyása. A szászok nagyrészen gazdag polgárok és gazdag parasztok, s a mellette lakó, szegény falusi románság a földhöz való jogát követelte. Ennélfogva a szászok földjét kisajátítás alá vették. Emiatt szenvednek, azt elismerjük, de nem lehetett másképpen tenni. Ha nem teljesítették volna a román parasztok legtermészetesebb és legtörvényesebb kívánságát, hogy hozzájussanak a földhöz, amelyen századok sora óta dolgoztak, szászok, magyarok, és a többiek elvesztették volna mindent olyan feradalom között, — mely ugyan kevesebb kegyetlenségű lett volna, mint az orosz, (mivel itt nincs ugyanolyan nemzeti felfogás,) de mégis századok örökségét rombolta volna széjjel“.

Az előadás teljes szövegét az „Institutul Social Român“ közlönyének az „Arhiva pentru stiinta si reforma sociala“ című folyóiratnak 1926-ik évi első száma közölte.

Angliában nem lesz általános védkötelezettség

Olaszország londoni nagykövete aláírta az 1936-iki tengerészeti egyezményt. Anglia nem épít negyvenezer tonnánál nagyobb hadihajókat

Londonból jelentik: Az angol kormány lemondott az általános védkötelezettség bevezetéséről és elhatározta, hogy a hadseregben jelentkező hátrányok betöltésére továbbra is fenn tartja az önkéntes toborzás rendszerét.

Londonból jelentik: Az angol külügyminiszteriumban pénteken délelőtt feltizenkettőkor írták alá azt a diplomáciai okiratot, amellyel Olaszország hozzájárult az 1936. évi londoni tengerészeti egyezményhez. Az okmányt olasz részről Grandi nagykövet, angol részről David Montagu helyettes államtitkár írta alá.

Az egyezmény aláírásakor az angol kormány képviselője közölte Grandi nagykövet révén az olasz kormányval, hogy bár a szerződés negyvenezer tonnánál nagyobb hadihajókat megenged, a nagyobb ténnyel, Anglia nem épít negyvenezer

tonnánál nagyobb hajókat mindaddig, amíg más európai államok túl nem lépik ezt a határt. — Olaszország csatlakozásáról értesítik az Egyesült Államokat, Franciaországot és azokat az európai államokat, amelyek Angliával kötött kétoldalú szerződések formájában csatlakoztak a tengerészeti egyezményhez.

A JUGOSZLAV KORMÁNYZÓHERCEG TÁRGYALÁSAI ANGLIA MINISZTERELNÖKÉVEL ÉS KÜLÜGYMINISZTERÉVEL

Londonból jelentik: Az angol fővárosban időző Pál jugoszláv régensherceg a Reuter-iroda jelentése szerint Chamberlain miniszterelnökkel és Halifax külügyminiszterrel folytatott beható megbeszéléseket. E megbeszélések során áttekintették a nemzetközi helyzetet, de nem érintettek meghatározott politikai és gazdasági kérdéseket. A Reuter értesítése szerint azonban a megbeszélések mégis értékesek maradnak.

A honvédség fejlesztéséről szóló törvényjavaslat előkészítése a magyar minisztertanácsban

Meghalt Sokorópátkai Szabó István, egykori földművelésügyi miniszter

Budapestről jelentik: A kormány tagjai pénteken este fél 7-kor minisztertanácsra gyűltek össze, mely éjjel 12 órakor ért véget. A miniszterek a tanácskozáson a honvédelmi törvényjavaslatokat tárgyalták meg.

Györgyből jelentik: Sokorópátkai Szabó István volt földművelésügyi miniszter hatvan éves korában Sokorópátkán meghalt. Szabó István, mint a kisgazdaeszmé harcosa másfél évtizeddel ezelőtt nagy szerepet játszott a magyar helpolitikában.

„Tovaris X”

Egy titokzatos személy nagyszabású zavargásokat szít a mostani orosz uralom ellen

Moszkvából jelentik: Utóbbi időben Oroszország különböző vidékein óriás mérvű sztrájkok és zavargások felkeltésével folyik az agitáció Sztalin uralma ellen. A hatóságok egyelőre tehetetlenek az agitációval szemben, melyeket egy rejtélyes munkás irányít, akit Szovjetországban „Tovaris X.” néven emlegetnek. A GPU tehetetlensége miatt Jezsov, a GPU főnöke elhatározta, hogy személyesen utazik a Don vidékére. Itt sejtik ugyanis a titokzatos „Tovaris X.” tartózkodási helyét, akit a GPU főnöke személyesen akar felkutatni és leszerelni.

A francia-német barátsági nyilatkozat aláírása idejét egy nappal elhalasztották

A francia kormány előbb még tisztázni kívánja, hogy az olaszok franciaellenes követelései dolgában mi a németek álláspontja. — A Berlin-Róma tengely újabb teherpróba alatt

Párizsból jelentik: A francia-német békenyilatkozat aláírásának időpontja hétfő délutánról eltolódott. Újabb terv szerint a nyilatkozatot kedd délután írják alá. Előzőleg Daladier miniszterelnök Ribbentrop német külügyminiszter tiszteletére ebédet ad. Az okmány aláírása után kedden délután Ribbentrop és Daladier, valamint Bonnet között politikai megbeszélések lesznek.

Az *United Presse* jelentése szerint Ribbentrop látogatásával kapcsolatban a francia diplomácia igen lázas tevékenységet folytat. A londoni francia nagykövet az angol kormány főbb tagjával tárgyalt. Párizsban pedig Bonnet fogadta több nagyhatalom képviselőjét kihallgatáson.

Politikai körökből szerzett értesülésünk szerint Ribbentrop előtt Bonnet már hétfőn leszögezi röviden és határozottan a francia álláspontot, mely a következő lesz:

Franciaország semmit sem hajlandó feláldozni bírtokállományából Olaszország javára. A francia kormány a Ribbentroppal való tárgyalások során arra fog törekedni, hogy a német birodalmi kormányt Olaszországnak Franciaország elleni törekvéseivel szemben semleges álláspontra bírja, anélkül azonban, hogy ezzel gyengítse a berlin-római tengelyt. Hogy ezt miként képzeli el lehetségesnek a francia kormány, az egyébként még tisztázatlan.

Egyébként is a francia külügyminisztérium az olasz kérdésben elzárkózik minden nyilatkozattételtől. A párizsi lapok feltűnő

kiemeléssel közlik Gayda főszerkesztőnek a *Giornale d'Italia*-ban írt vezércikkét, mely azt a kijelentést tartalmazza, hogy Olaszország

A cseh, lengyel, magyar és német nemzetiségek kérdése az európai nemzetiségek bécsi kongresszusán

— Tudósításunk folytatása az első oldalról —

Prágából jelentik: A cseh kormány küldöttséget állított össze a nemzetiségi kérdés legkiválóbb szakértőiből. E küldöttségnek a feladata az, hogy résztvegyen az európai nemzetiségek bécsi kongresszusán, mely december hó folyamán fog összeülni. A bécsi kongresszus különösen arra fog szolgálni, hogy ott a cseh, lengyel, magyar és német nemzetiségek egymással tárgyaljanak. E tárgyaláson arról akarnak megállapodni, vajjon a négy érdekelt államnak milyen intézkedéseket kell tenni, hogy hasonló elvi alapon rendezze viszonyát a nemzetiségekkel.

KÉTSZÁZ KILOMÉTER HOSSZU NÉMET VONATJÁRÁS CSEH-SZLOVÁKIÁN KERESZTÜL

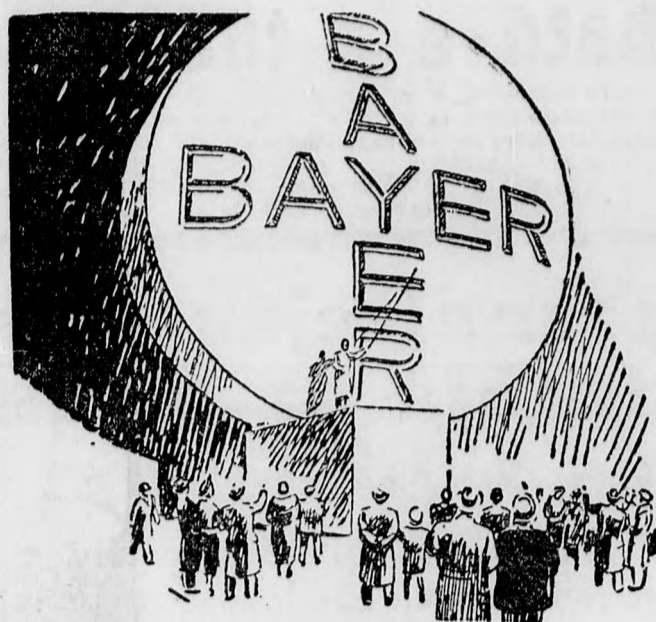
Berlinből jelentik: A német vasútak igazgatósága közölte a közönséggel, hogy a Bécs-Berlin közti közvetlen vasúti forgalom ismét megindul. Ez a forgalom mint ismeretes Cseh-szlovákián keresztül bonyolódik le. Érdekes, hogy a Bécs-berlini gyorsvonat Csehszlová-

bármely pillanatban készen van arra is, hogy Franciaország ellen meneteljen.

Ezzel szemben a francia sajtó hangoztatja, hogy Franciaország inkább készen áll háborúra, mintsem bármilyen területéről lemondjon.

A RÓMAI FRANCIA NAGYKÖVET TILTAKOZOTT CIANO KÜLTÜGYMINISZTERNÉL

Rómából jelentik: A francia kormány megbízásából François Poncet nagykövet megjelent pénteken délután Ciano gróf olasz külügyminiszternél és tiltakozást jelentett be az olasz képviselőházban történt franciaellenes tüntetés miatt. A francia nagykövet hangsúlyozta, hogy kormánya sajnálkozással vette tudomására, hogy a képviselőházban „Tuniszt! Tuniszt!” felkiáltások hangzottak el, midőn Ciano gróf beszédében az olasz nép természetes követeléseiről emlékezett meg.

Nem ilyen nagy — de ilyen tisztán mutatja minden tablettára a Bayer-keresztet, a valódi Aspirin családhatatlan ismertetőjelét.

ASPIRÍN

VALÓDI CSAK A *Bayer* KERESZTTEL.

Gyógyítható-e a tüdőbetegség?

Mindazok, akik asthmában, tüdőcsúcs-, vagy légcsőhurutban, szédülésben, tüdőkatharrusban, idült köhögésben, állandó rekedtségben és náthalázban szenvednek, mindezek teljesen ingyen és portómentesen egy tájékoztató könyvet kapnak, több ábrával, Dr Guttman orvos szerkesztésében: „Sind Lungenleiden heilbar“ (Gyógyítható-e a tüdőbetegség) címmel. Irjon egy levelezőlapot (6 leites bélyeggel) alanti pontos címre: **PUHLMANN & CIE, BERLIN 847. Müggelstrasse 25-25 a.**

December elsejének ünnepi évfordulója az országban és a külföldön

Katonai díszfelvonulás és kulturális estély a fővárosban. Az erdélyi hegyvidéki lakosság ünnepe

A román nép december 1-én ünnepelte az egyesülés 20 éves évfordulóját. Az ország minden városában és községében istentiszteletet tartottak és ünnepi szónokokat fejtették a nap jelentőségét. Külsőségeiben is nagyszabású volt az ünnepség. Harangok zúgtak és a házak zászlódszobáiba oltóztak. Este kivilágították az ablakokat, az üzletek kirakatait és fáklyásmenetet tartottak.

ÜNNEPEL A FŐVÁROS NÉPE

Bucureşiben tizenegy órákor az egyesülés napjának megünneplésére a patriarkátusi templomban ünnepi istentisztelet volt. A királyi ház képviselőjében az istentiszteleten megjelent Starcea Ion, a királyi udvar főceremóniamestere, Mocsonyi Antal királyi fővadászmester, Flondor Constantin, a királyi ház marsallja és meghatalmazott miniszter, Mihail tábornok, királyi hadsegéd és Argetoianu királyi tanácsos. Megjelentek Miron Cristea pátriárka-mi-

niszterelnök vezetésével a kormány összes tagjai, azonkívül Sidorovici Országőrpáncnok, Dombrowsky tábornok, a főváros főpolgármestere, Gane Alexandru királyi helytartó, Bianu Eugen, az állambiztonsági hivatal vezérigazgatója és azonkívül a többi jelentős bucareşti személyiségek.

Az istentisztelet után Ciuperca tábornok-hadügyminiszter fogadta a 2. vadász gárdaezred felvonulását, majd alkalmi beszédben mutatott rá a nap jelentőségére. A kulturális egyesületek koszorút helyeztek el a Károly-parkban az ismeretlen Katona sírjára.

Délután az Astra és a Kultur Liga rendezésében hazafias előadást tartott az „Aro” színház termében. Ugyancsak ünnepségeket rendeztek a román ifjúság egyesületeinek és a különböző kulturális egyesületeknek és a diákokthoz helyiségekben.

Ünnepségek Nagyváradon

Nagyvárad. Saját tud. A december elsejének évfordulóval kapcsolatban a délelőtti ünnepségeket már ismertettük. Délután a Casa Naţionala és az Astra művészeti és kulturális előadást rendezett a városi színházban, a helyi középiskolák közreműködésével.

Az ünnepélyt Chiriac „Multi ani Tie Rege” című művével nyitották meg. Előadta a városi román tanító és tanítóképzők vegyeskara Strat Gh. tanár vezetése alatt. Utána alkalmi szónokok beszéltek a nap jelentőségéről. Beszédet mondottak: dr Popovici Nicolae görögkeleti püspök, dr Frentiu Valeriu görög katolikus püspök, dr Gherman Victor alpolgármester, a Casa Nationala elnöke, Candrea Veturia asszony, a Román Nőszövetség elnöknője, dr Găldău Dumitru, a Kulturliga alelnöke, Sălăgeanu Iosif a középiskolai tanárok egyesületének elnöke, Bacaloglu ezredes a „Cele Trei Crisuri” igazgató-főszerkesztője és dr Teodor Popa, az Astra bihari elnöke.

A szónoklatok elhangzása után szavaltatok, énekszámok következtek.

A délutáni ünnepély a tanítóképzősök fűvészenekarának számaival ért véget.

Este nívós ünnepi est volt ugyancsak a színházban. Az ének és zenekart Hubic Francisc tanár vezette. Vetítelőadás következett a gyulafehérvári emlékeztető kongresszusról. Bevezetőt és magyarázatokat a képsorozathoz dr Gherman Victor alpolgármester mondott. Hazafias költemények szavalása után az előképzősök énekkara adott elő hazafias énekeket. Az ünnepi estet az egyesülés élőképe, illetve a királyhimnusz zárta be.

TEMESVÁR ÉS NAGYSZEBEN ÜNNEPE

Temesváron reggel 9 órákor az iskolákban ünnepélyt tartottak, amelyen a tanárok a tanulói ifjúság előtt méltatták a husz év előtti eseményeket. Tizenegy órákor istentisztelet volt a jászvásári görög katolikus katedrálisban, melyen Marta Alexandru királyi helytartó vezetésével megjelentek a katonai és polgári hatóságok.

KELYHEK,

iboriumok, szentségtartók stb. legelőcsőbb beszerzési forrása:

Oberbauer A. Utóda

Magyarország legrégebb templomberendező és zászlókészítő vállalata

Budapest, IV. Váci-utca 41 sz.
Alapítási év 1863. Tel. At. 83-3-44.
75 éves cég.

* Agy- és szívérelmeszesedésben szenvedőknek reggel felkeléskor egy fél pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz — a legkisebb erőlködés nélkül — igen könnyű székürülést biztosít, azonkívül a gyomor és a belek működését előmozdítja és kielégítő emésztést hoz létre. Kérdezze meg orvosát.

zós, jótékonyági és szakmai egyesületek. Reggel Te Deum volt a tordai Viléz Mihály templomban. Fényes ünnepségek zajlottak le Vitéz Mihály, Avram Jancu sírjainál, a Horia emlékműnél és a falvak temetőiben, ahol hősi halottak pihennek.

Nagyszébenben 11 órákor volt istentisztelet a helyi közigazgatási, katonai és polgári hatóságok részvételével. Utána George Oprescu tábornok fogadta a díszfelvonulást, majd beszédet tartott. Déli 1 órákor a teológiai akadémia aulájában ünnepi előadás volt.

A RUSZINSZKOI ROMÁN KÖZSÉGEK NÉPES KÜLDÖTTSEGE IS RÉSZTVEVETT SZIGETEN A DECEMBER ELSEJEI ÜNNEPÉSEN

Mármarosziget. Saját tud. A városban is fényes külsőségek között ünnepelték meg december elsejét. Az ünnepségre a szomszédos ruszinszko román községekből 1500 tagú küldöttség érkezett. A népes küldöttséget ünnepélyesen fogadták a batárnál.

ÜNNEPÉS A KÜLFÖLDI ROMÁNOK KÖRÉBEN

Rómából jelentik: A Pio-Roman szeminárium gyűjteményében az intéző igazgatója és Tautu esperes ünnepélyes hálaadó istentiszteletet tartottak december elsején. Az istentiszteleten megjelent Duiliu Zamfirescu, Románia quirinai követe, Vasiliu vatikáni román követ, a követségek teljes hivatalnok kara és a római román kolónia tagjai. Az országért és a királyért mondott imák mélyen meghatarták az összegyűlteket.

Brüsszelből jelentik: A belga főváros ortodox templomában is ünnepélyes istentisztelet volt december elsején. Radulescu-Mehedinti román követen kívül a belga hatóságok, frontharcosok és más egyesületek képviselői is megjelentek a Te Deumon és annak végeztével jókívánságokat tolmácsolták Románia belgiumi követének. Radulescu-Mehedinti lelkes beszédében köszöntötte meg a jókívánságokat, majd keresetlen szavakban méltatta az ünnep jelentőségét.

Szalonikiből jelentik: Az itteni román liceumban is fényes külsőségek között ünnepelték meg december elsejét. A macedo-román kolónia valamennyi tagja összegyűlt a liceumban, ahol előbb ünnepi istentisztelet volt, majd alkalmi szónokok beszéltek, végül művészi műsoros délutánt rendeztek.

gok képviselői és a város előkelőségei. Te Deumot tartottak az összes felekezeti templomokban is. Délben az Astra a színházban ünnepi előadást tartott.

A MÓCVIDÉKI LAKOSSÁG KEGYELETE

Tordán és a mócvidéken különleges pompával ülték meg az egyesülés ünnepét. Az ünnepségeken résztvettek az összes kulturális, előkép-

A francia nagyvállalatok súlyos visszatörlesztésekbe kezdtek a sztrájk miatt

Több tízezernyi munkást kizártak. — A kormány felhívást adott ki, hogy a munkaadók mérsékeljék a megtorlásokat és a társadalmi békére törekedjenek. — A sajtó, az Általános Munkásszövetség és a képviselőház is hasonló irányban igyekszik hatást gyakorolni

Párizsból jelentik: Franciaország különböző részeiben az iparvállalatok tovább folytatják a szerdai sztrájkban résztvevő munkások tömeges elbocsátását. Boulogne-Biancourt környékén a Renault műveket beleszámítva, összesen 32 ezer munkást zártak ki. Marseillesben a kizártak száma tízezerre emelkedett Bordeauxban pedig a repülőgépgyártól az összes munkásokat elbocsátották.

Az „Általános Munkásszövetség” a CGT a sztrájkparancs kiadója hétfőn Párizsban értekezletet tart, melyen megbeszélnek a sztrájk óta beállt helyzetet. Hír szerint kérni fogják, hogy a kormány tiltsa meg minden megtorlást a sztrájkban résztvevő munkások és alkalmazottak ellen.

Egyébként a kormány is arra törekszik, hogy a megtorlások által ne mérgesedjék el Franciaország belső helyzete. Ezért a kormány felhívást intézett az összes munkaadóhoz és arra kérte őket foglalkozzanak a feszültség enyhítésével és tanúsítsanak mérsékletet a megtorlások terén. A sajtó is hasonló szellemű

felhívással fordult a munkadókhoz és ebben rámutatott arra, hogy a társadalmi béke fenntartása mindennél fontosabb, de viszont csak úgy lehetséges, ha a munkaadó és alkalmazottai közötti mostani feszültség megnyhül.

A francia képviselőház pénzügyi bizottságának péntek délutáni ülésén a kommunista és a szocialista képviselők csoportja indítványt terjesztett elő arra, hogy a közüzemek és közhivatalok alkalmazottjait a sztrájkban való részvételük miatt ne sujtásák, a magánipari munkásokat, akiket a sztrájk miatt elbocsátottak, vegyék vissza munkahelyükre és a kormány gyakoroljon közkegyelmet a múlt szerdai események folytán eljárás alá vontak javára. A pénzügyi bizottság kedden határoz a javaslat felett.

A képviselőház nyugdíjbizottságában egyhangulag elfogadták a kommunista és szocialista csoportnak azt az indítványát, hogy a sztrájkmozgalom vétkeseinek elbírálásánál vegyék tekintetbe a háborús szolgálatoikat és a haza szolgálatában szerzett más érdemeiket.

Bucuresti levél

*

Minden évben nagy gond Bucurestiben az egyetemi hallgatók elhelyezése. Az idén különösen nagyszámmal érkeztek a fővárosba elsőévesek, akik valósággal megrohanó felvételi kérelmekkel a magyar diákkotthon vezetőségét. De újból jelentkeztek felvételre az idősebb diákok is, akik tanulmányaik utolsó éveit szintén a diákkotthon megszokott falai között kívánták eltölteni.

Az otthon, amely tudvalevőleg a református iskola egyik szárnyában van elhelyezve, csak ötvenhat diákot bírt eddig befogadni, úgyhogy a helyet igénylők nagyjából már a múltban is kívül rekedt, különösen azóta, hogy a gyógyszerészeti fakultást, amelynek sok magyar hallgatója van, megszüntették a kolozsvári egyetemen és egyszerre nagy tömegekben idűltek a magyar főiskolai hallgatók Bucurestibe.

Mulaszthatatlanul szükségesnek látszott tehát a diákkotthon kibővítése. De anyagi eszközök híján — s azért is, mert az iskoláépület újabb helyiségeit már a nővendékek évről-évre növekvő számára való tekintettel se lehet eredeti rendeltetéséből elvonni, — mindezidőig nem bírta megoldani az otthon vezetősége ezt a feladatot.

Az idén azonban teljesen átalakították a diákkotthont és egy újabb terem rendelkezésre bocsátásával s a régi helyek célszerűbb kihasználásával lehetővé tették, hogy az eddigi 56 diák helyett már a folyó iskolai évben 70 diák férjen el a magyar diákkotthonban.

Eredetileg több mint negyven újabb férőhely előteremtését tervezték s a felvételeket is így irányozták elő, azért sok csalódás következett be, mikor a vezetőség véglegesen megszabta az otthon új kereteit. A felvételeknél főként az első évesek voltak tekintettel, mert kétségtelen, hogy a családi köről vagy a középiskolai internátusi nevelés védőszárnyai alól Bucurestibe került fiatal emberek nehezebben illeszkednek bele az új környezetbe, mint az idősebb korosztálybeliek, akik már többé-kevésbé ismerik a viszonyokat, hozzáadódtek a főváros életéhez és a szabadsággal is okosabban tudnak élni, aminek bucaresti magukrautaltságunkban részesei lettek.

Ez elgondolás alapján bizony sok idősebb diák zártaajtókra és sajnálkozó vállvonogatásokra talált a diákkotthonban, mikor a tanév megkezdésekor a fővárosba jött, hogy régi helyét elfoglalja az intézetben. Megsértődések, zúgolódások voltak. Az is előfordult, hogy egy-egy diák bosszusan, elkéseredetten hazautazott a beiratkozás után. Részint, mert nehezen tudtak lemondani a régi, megszokott otthonról, amelynek belső élete még mai, korlátozott formájában is, sok kedves élményt és tanulmányi előnyt nyújt amellet, hogy a bajtársias érzés s a közösségi szellem megerősítését szolgálja. Részint pedig azért, mert nem készültek fel arra, hogy az otthonban való elhelyezkedés anyagi előnyeit nélkülözzék s hirtelenében nem találtak más kiutat.

Azóta visszaszállingóztak már a duzzogók. Pénzre tettek szert otthon, vagy megalkudtak az új helyzetűl és kint a városban kerestek lakást.

A diákkotthon élete többé-kevésbé a szemünk előtt zajlik le. Körülbelül ismerjük annak minden megnyilvánulását. Sajnos, hatóságai intézkedések következtében most már megszünt itt az a társadalmi és művelődési munka, amit a diákkotthon lakói néhány buzgóbb künnlakó diák támogatásával a Kós Ferenc-kör diákosztályának és „Kis akadémia” nevű önképzőkörük keretében kifejtettek. Már nem rendeznek táncos teadélutánokat és kultúrelőadásokat s elmaradtak vítaestéik, amelyek néha oly hevesek és színvonalasak voltak, hogy

Mentse meg fogait!

Most nagy tubusban is kapható

Amit megtehet ma, azt ne halassa holnapra. A helyes védekezés a fogkövesedés ellen: használjon Kalodont fogkrémet! Kétszer naponta Kalodont — ez tartja egészségben fogait. Tudja meg: Kalodont az egyetlen fogkrém, mely a tudományosan elismert dr. Bräunlich-féle Sulfurizim-Oleatot tartalmazza.

KALODONT fogkö ellen

visszhangjuk messze túlhallatszott az otthon falain és foglalkoztatta az egész bucarestii magyar társadalmat. De a tanulószobákban továbbra is derekas munka folyik...

A közelmúltban gyakran rázták meg kisebb palotaforradalmak a diákkotthon életét. Önállóságra törekedtek a fiúk, autonómiát hangoztattak, függetleníteni szerették volna magukat a gondnoktanács hatalma alól s vissza akarták utasítani túlzottnak vélt beavatkozását a diákkotthon belső ügykezelésébe. Ez aztán sok termékelen huzavonára, harcra, vitára vezetett, aminek az új viszonyok között előreláthatólag végszakad. Régebben ugyanis az volt a bajok főoka, hogy a diákkotthon tulajdonképpen sehová sem tartozott. Csak vékony és bizonytalan szálak fűzték az erdélyi diáksegélyző bizonytalan szálak fűzték az erdélyi diáksegélyző

bizottsághoz, amely azonban túlságosan távoli s nem eléggé intézményes ahhoz, hogy mint diák-fennhatóság kellő tekintélyt fejthetett volna ki.

A diákkotthonokat szabályozó új államhatósági rendelkezések életbeléptetése óta azonban a magyar diákkotthon szigorúan egyházi keretek közé került — másként nem is lett volna fenntartható — s azóta nagyobb felelősség hárulván az egyházra, nagyobb részt követel az ügykezelés s a fegyelmezés jogköréből is. Az egyetemi hallgatók fiatalabb korosztálya már a nagyobb tekintélyelismerés szellemében simul bele a főváros egyetlen magyar diákkotthonának életébe. Több most a rend, a tisztaság, a fegyelem.

A kívülmaradtok — a kintlakók — életmódjáról csak hosszas környezettanulmány után lehetne átfogó képet nyújtani. Egy-egy olcsóbb panzióba költözködnek, ahol négyen-ötön laknak egy nagyobb szobában. Vagy ketten-hárman összeállnak és bútorozott szobát bérelnek anyagi helyzetüknek megfelelő városnegyedben vagy — emeleten. Némelyik ilyen diák szálláson nagyon komoly tanulás folyik. Vannak azonban bohém berendezkedésű, sőt egészen léha szállások is. Akadnak diáktanyák, amelyek a túlsapongó kedély, a veszedelmes romantika s a fiatalos kilengések színhelyei. Tudok például egy tanyáról, amely egy betvárosi palota pincesorában húzódik meg és amelynek ifjú magyar lakói állandó harcban állanak házigazdájukkal, egy dúsgazdag és tökéletlen görög agglegénnyel. A háziúr mindent elkövet, hogy fékentartsa zabolátlan szobárait. A fiúk azonban ezer agyafúrt módszerrel fogják ki az öregem, aki annyi garázdálkodást eltűr nekik, hogy azt kell hinni: szórakoztatják-e a síhederek cselszövései s magában azon mulat, hogy a fiúk azt hiszik, hogy ő nem tudja: mikor járnak túl az eszén.

Nyakfájdalmak

Nyakfájdalmait hűlés idézi elő.

Semmi sem szünteti meg gyorsabban ezt a bajt, mint egy energikus

Carmol *)-os bedörzsölés.

*) Carmol a legjobb bedörzsölőszer meghűlés, gripa, reumatikus fájdalmak és láz ellen.

CORSO (HEYMAN) MOZGO

CHARLES BOYER ALGIRI BUNOS EJSZAKAK

December 5-én, hétfőn délután 3 órakor nagy gyermek Mikulás-előadás
STOLL BÉLA és társulata a DANI és a MIKULAS-ban

Feltárták Minos görög király ötezer éves palotáját

Kiásták a világ legrégebbi színházát is. — Siker koronázta egy angol archeológus 38 éves munkáját

Amikor harmincyolc esztendővel ezelőtt Sir Arthur Evans angol archeológus elindult különös útjára Kréta szigetére, még senki se gondolt lövészárkokra és gázvédő pincékre, s ha a föld mélyére volt kíváncsi: aranyat, szenet, vasércet akart kibányászni onnan, vagy még az aranytól és szénától is drágább kincseket: évezredek előtt elsüllyedt korok föld alatt rejtő maradványait. Schliemann ásatásai tömördek értéket vetettek felszínre s az ógörög életre rendkívüli világosságot derítettek. Lehetséges, hogy Schliemann sikeres kutatásai ösztönözték az ekkor még fiatal angol archeológust arra, hogy merész vállalkozásba kezdjen és

fellárja Minos király ötezer esztendő palotájának romjait.

Minos király nevét mindenki ősméri az ógörög történelemből. A monda természetesen Minos királyt, korát s történetét is ezer színnel vonta be, sőt, a görög költők közül Euripides drámát is írt róla s szerepel Racine egyik költői drámájában, a Fedrában is. Ugy, hogy az ember szinte azt hihetné, hogy Minos király nem is élt s az a labirintus, ahova a Minotauruszt zárták be, épp olyan rege, mint Minos kincsekkel felt palotája.

Az angol archeológus most aztán, harmincyolc esztendő kemény munka eredményeként bebizonyította, hogy Minos király palotája valóban állt s az ötezer éves palotában mesébe illő kincsek voltak felhalmozva.

Az angol lapok terjedelmes cikkeiben számolnak be a kultúrhistóriai jelentőségű ásatásról.

Sir Arthur Evans 1900 tavaszán érkezett Kréta szigetére s Knosznál kezdte meg a kutatásokat. A feladat rendkívüli volt és csak rendkívüli erőfeszítésekkel lehetett azt megoldani. De az angol archeológusnak idő, szakemberek és — ami fő — megfelelő pénz is rendelkezésére állt s a kutatást szakavatott mérnökök vezetése mellett végezte és harmincyolc év alatt nem kevesebb, mint

háromszázezer angol fontot

emésztettek fel az ásatási munkálatok. De az eredmény megérte a fáradságot, az emberöltői időt és az óriási vagyonnak megfelelő összeget, mert végül is

napfényre került Minos király palotája és ezzel ötezer éves múlt emlékei tárultak fel a föld mélyéből.

Sir Arthur Evans azonban nem elégedett meg azzal, hogy kiásták az ötezer éves palotát, hanem ugyanazon a helyen, ahol egykor állt, a pontos alapzat után tökéletesen fel is építette azt és a megtalált fajansz-cserepek segítségével az eredeti külsőt is visszanyerte Minos király palotája. Az eredeti frízek és összeállított mozaikok ugyan Candia múzeumába kerültek, de ezek alapján végezték a palota új felépítését, úgyhogy még a Minotaurusz fríz pontos másolata is azon a helyen van, ahol ötezer év előtt volt.

Ma már teljesen elkészült a háromemeletes épület és ott hirdeti a régi kultúra emlékét Knosos romjain, ahol eredetileg fénylött. A farszék sárgára, a kőfalak pirosra, az oszlopok pedig feketére vannak festve, a freskók ragyogó, élénk színekben pompáznak. Az a

számtalan szoba, terem, raktár, kamara, ami a palotában van, tényleg *valóságos útvesztő* az idegen számára.

A palota földi folyóvízzel voltak felszerelve, valószínű, hogy ez volt az első ilyen berendezkedés az emberiség történetében.

Az angol tudós kutatásaival egyidőben egy olasz archeológiai misszió is ásatásokat végzett Kréta szigetén. Ennek a kutató csoportnak sikerült feltárni a második, fiatalabb minosi palotát, amit lépcső kötött össze a krétaszigeti színházzal. Ez a világ legrégebbi színházának számít, mert körülbelül a Kr. e. kétezer évből való.

A modern tudomány nem ismer nehézségeket. A krétaszigeti ásatások olyan szépségeket tártak föl, amikről álmodni sem mer a mai kor embere. S mintha a föld megszólaló mélysége figyelmeztetni akarná az önmagát romlásba döntő úgynevezett kultúrkorban élő embert, hogy művészet is volt valaha s az emberek a szépségeket is szomjúhozták — nemcsak egymás tüzzel-vassal való kiirtását.

H. Ö.

A kisiparosegyesületek régi jogiszemélyiségének megerősítése

A kisipari egyesületek, ipartársulatok stb. figyelmébe

Tekintettel arra, hogy a Hivatalos Lap 1938 október 12-iki 237-ik számában megjelent új céhtörvény 51-ik szakaszát, mely a kisiparos egyesületeket arra kötelezi, hogy régi jogi személyiségük megerősítését a Munkügyi Minisztériumtól kérjék, különféleképpen értelmezik, a következő eljárást tartom célszerűnek.

Minden érdekelt kisiparos egyesület, ipartársulat stb. az adott határidőn, vagyis 1938 december 11-én belül forduljon beadvánnyal a Munkügyi Minisztériumhoz s abban hivatkozással meglévő jogi személyiségének bejegyzési számára s arra a hatóságra, mely a jogi személyiséget elismerte, eddigi munkásságára, továbbá az 1936 évi új ipartörvény 187-ik szakaszára, mely ezen intézmények további működését minden feltétel nélkül engedélyezte s végül az új céhtörvény 51-ik szakaszának második bekezdésére, mely szerint az ugyanazon törvények alapján létesült erdélyi román iparosok egyesületei és kolozsvári központjuk a régi jogi személyiség megerősítésének kötelezettsége alól mentesítve vannak, kérjék, hogy vagy egy novella-törvény útján, vagy az új törvény végrehajtási utasításának elkészítése rendjén mentesítsék a régi jogi személyiség megerősítésének kötelezettsége alól.

Mivel fennáll az a lehetőség, hogy a munkügyi minisztérium ennek a kérésnek december 11-ig nem tesz eleget, a beadványban tanácsos pótlólag azt is kérni, hogy jogaink fenntartása mellett a minisztérium tekintse ezt a kérésünket törvényes bejelentésnek.

Brassó, 1938. november 27.

Szabó Ééni.

A NOBEL-DIJAS PEARL BUCK

Stockholmból jelentik: Ebben az évben is Nobel halálának évfordulóján — december 10-én — tartják meg a hagyományos Nobel-ünnepségeket. Az ünnepség színhelye a Hangverseny-palota nagyterme; ugyanitt csztják ki az idei Nobel-díjakat. Az ünnepségen résztvesznek: a királyi család, a diplomáciai testület, a kormány képviselői, továbbá a tudományos és irodalmi élet számos kiválósága. Az ünnepségen a svéd király személyesen nyújtja át Fermi olasz fizikusnak és Pearl Buck amerikai írónőnek a Nobel-díj odaiteléséről szóló oklevelet és a csekket.

Amikor az irodalmi Nobel-díj odaitelése nyilvánosságra került, mindenki megnyugvással vehette tudomásul, hogy Pearl Buck kapta meg, akinek minden írásában emberszeretet, békeáhitat érzik. Hogy nálunk aránylag kevésbé ismerik, annak egyedül az az oka, hogy csak kevés műve van lefordítva magyarra. Pedig sokat dolgozott, sok mélyértékű könyve jelent meg s egyik regényét (az Édes Anyaföldet) még is filmesítették Amerikában.

Önkéntelenül felmerülhet az irodalmilag kevésbé tájékozott olvasó lelkében a kérdés: ki ez az írónő, aki személyi vonatkozásai tekintetében olyan keveset hallatott magáról?

Pearl Buck Westvirginiaiában Hillabarróban született, 1892-ben. Amerikai misszionáriusok gyermeke és szüleivel együtt került Kínába, honnan csak ritka időközökben tér vissza Amerikába.

Kevés, nem kínai származású író van, aki ennek a különös távolkeleti fajnak annyira meg tudná érteni a lelkét mint Pearl Buck. Míg Grazie Dellada Szardinia életével foglalkozik legszívesebben, Buck a kínaiakhoz férközött közel. Élete nagy részét közöttük töltötte, a férje amerikai ugyan, de a pekingi egyetem tanára, s így Kínát s a kínaiakat alaposan meg is ismerhette. Női finomságokkal közelítette meg a kínai vergődő kulik asszonyainak lelkét, s nem is véletlen, hogy regényei cselekményeinek főszereplői is asszonyok. Megragadó színekkel tudja megfesteni a kínai földművelőcsaládok nehéz, verejtékes életét, de kiméletlen, amikor a kizsákmányoló kínai osztályok kiváltságait ostromozza. Minden sorában érezni, hogy a lelke mélyéig keresztény írónő vetíti ki magából hamisítatlan humanizmusát, amit kivételes írásművészettel tesz még értékesebbé.

Könyvei közül az „Édes Anyaföld” mellett (ami tudvalevőleg háromkötetes ciklus), nagyon értékes munkája a „Nyugati szél—Keleti szél”, bűbájos, megragadó írásremek. Rendkívül szép a „Misszionárius felesége” című könyve is, amiben az édesanyja életét festi meg mély színekkel. Igen sok könyve még németül sem jelent meg, ellenben az angol nyelvterületeken a legolvasottabb és legnépszerűbb könyvek közé tartoznak.

A Nobel-díjat tehát Pearl Buck méltán megérdemelte. (—la.)

Mikulásra

utólérhetetlen olcsó árak!

CUBA

fűszer-, csemege- és cukorkaüzletben.

Nagyvárad, Avram Iancu-utca 10. szám.

Csokoládé piros csizma . . . . . 4 lei
Csokoládé piros cipő . . . . . 6 „
Mikulási dobozos bonbon legfinomabb
deszertekkel 12 lei, közép doboz 24 lei,
nagy doboz 28 lei.
Szövetmikulások már 12 leitől.
10 dkg. csokoládé praliné . . . . . 8 „
10 dkg. csokoládé vegyes dragée . . . . . 9 „
10 dkg. Mikulásai bonbon meggyes, gril-
lás, stanióban . . . . . 12 „
10 dkg. finom tea keksz . . . . . 4 „
Idej friss füge, mandarin, narancs nagyon ol-
csón. — Kizárólag frisse, idej árut árúsítok.
Nagyvárad, Avram Iancu-utca 10.

Mariska.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 900, félévre 450
negyedévre 225, egy óra 75 lei.

Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 12 P
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037

Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: dr. Sulyok István.

Kéziratokat nem őrünk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucuresti időjáráskutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Mérsékelt szél, változó felhőzet, sok helyen köd. Helyenként havaseső. A hőmérséklet eszikken.

DISZVACSORÁT ADOTT A KISANTANT SAJTÓBIZOTTSÁGA A TÁVOZÓ ANTONIN KUDRANACS TISZTELETÉRE. Bucuresti. Saját tud. A Kisantant sajtóbizottsága pénteken diszvacsorát adott Bucurestiben Antonin Kudranacs csehszlovák követségi sajtótanácsos tiszteletére, aki 15 évi tevékenység után eltávozik a román fővárosból, meri kormánya visszahívta Romába. A román sajtó részéről Sancelescu, a Román Újságírószervezet elnöke, a külügyminisztérium részéről pedig Paul Atanasiu, sajtóigazgató mondottak beszédeket a diszvacsorán.

Zürichi nyitás. Párizs 11.59, London 20.61
Newyork 440.50, Brüsszel 74.15, Milánó 23.15, Amsterdam 234.50, Berlin 176.30, Prága 15, Varsó 82.87, Belgrád 10, Bucuresti 325.

Bérmálás Arad megyében. Temesvár. Saját tud. Pacha Agoston dr. megyéspüspök szombaton Otlaka, vasárnap pedig Székudvar aradmegyei községekben osztja ki a bérmálás szentségét. Székudvaron a püspök ünnepélyesen befejezi a népművészt is, amelyet Fodor József temesvári hittanár, központi pap tartott szép sikerrel.

* **A Lipcsei Vásár utazási osztálya társasutazást rendez Amerikába.** Az 1939. évi newyorki világiállítás kapcsán a Lipcsei Vásár utazási irodája a Norddeutscher Lloyd Bremen utazási irodával karöltve jövő év május végén társasutazást rendez Amerikába. Az 5 és fél napos newyorki tartózkodás alkalmat nyújt a társasutazás résztvevőinek arra, hogy ezen világvárost megismerje és hogy a kiállítást megtekintse. Az ut során egyébként a következőket is érintik: Niagara vízecsés, Detroit, Chicago és Washington. A részletes prospektus jövő év január hónapjában jelenik meg. Érdeklődők küldjék el pontos címüket a Reisebüro Leipziger Messamt, Leipzig C 1, Markt 4. címre, hogy a prospektust megjelenés után az illetők részére szétküldhessék.

Kölcsy emlékünnepelel Nagyváradon. Az idén volt Kölcsy Ferenc, a halhatatlan költő halálának százéves évfordulója. Nagyváradon jövő vasárnap, december tizenegyedikén a Lórántfy Zsuzsanna Nőegylet rendezésében ülik meg a százéves évfordulót az Alexandri-utcai Református Otthon dísztermében. Az irodalmi estélyre Erdély legkitünőbb előadóit nyerték meg. Szentimrei Jenő, az estély egyik előadója Erdélyben a Kölcsy irodalom legkitünőbb ismerője, aki a nyár folyamán kegyeletesen zarándokolt el Csekeré, Kölcsy hainvainak exhumálására, továbbá Berde Mária, Tabéry Géza, Olosz Lajos lesznek az estély előadói, míg Kölcsy megzenésített verseit Szentimreiné Ferenczy Zsuzsá fogja énekelni, akinek méltó zongorakísérője Szabó Sándorné, a fiatal aradi zongoraművész. A nagyváradai Kölcsy estély iránt természetesen máris igen nagy érdeklődés nyilvánul meg.

TILOS A KARÁCSONYFA KISZÁLLÍTÁSA. Bucurestiből jelentik: A földművelésügyi minisztérium rendeletet adott ki, amelyben megtiltja a karácsonyfának alkalmas fenyőfák és fenyőágak kivételét.

20.444 napi közmunkára ítélték egy csempészt Szatmár. Saját tud. Pontosan tíz évvel ezelőtt a csendőrség letartóztatta Pinkász Izrael avasi kereskedőt, aki nagyobb mennyiségű finom selymet akart az országba becsempészni. Pinkászt a vámmhatóság 1 millió 22 ezer 200 leire bírságolta, amit később a törvényszék hathónapi fogházra változtatott át. Pinkász a táblához fellebbezett és kérte, hogy a bírságot ne fogházbüntetésre, hanem közmunkára változtassák. A tábla ennek helyt is adott. Az ítélet következtében Pinkásznak 20.444 napot kell dolgoznia.

Századokon keresztül

a hajók Angliába hoztak mindent, ami csak finom volt a világon; ez fejlesztette ki ott a választékos ízlést. Az angol arisztokrácia az „Old Sandal Water”-t ezt a felülmulhatatlan toalettszeret részesíti előnyben. „Old Sandal Water”—csakis a „vitorlással” valódi—több, mint illatos kölniviz. Hála a természetes ébenfa, cédrus és egyéb exotikus fakivonatoknak, „Old Sandal Water” üdítő és mindenekfelett különleges illatu. Használjon On is egy üveg „Old Sandal Water”-t, amely Románia minden szaküzletében kapható.

Old Sandal Water

TOBB A KÖLNIVIZNÉL

LADY GYÁRTMÁNY

ALLASVESZTÉSRE ÍTÉLT SZOVJETFŐ-TISZTVISELŐK. Moszkvából jelentik: Az utóbbi napokban néhány igen magas állásban levő szovjet-tisztviselet mentettek fel állásukból. A felmentettek között van Kosarew, az ifjú kommunisták központi vezértikára és a központ más három titkára. Hasonlóan felmentették állásából az ukrainai ifjúkommunisták vezetőjét is. Ugyanezen sors érte a leningrádi ifjusági mozgalom vezérét Liobin titkár.

* **Emésztési kútyések a bőrön** sok esetben hamar elmúlnak, ha bélműködésünket reggelenkénti éhgyomorra egy-egy pohár természetes „Feron József” keserűvízzel elrendezzük. Kérdezze meg orvosát.

VAGYONVIZSGÁLAT SERGIU DUMITRU VOLT BELÜGYI ÁLLAMTITKÁR ELLEN. Bucuresti. Saját tud. Sergiu Dumitru volt belügyi államtitkár és a turisztikai hivatal volt vezetője ellen, akinek működése dejében a turisztikai hivatal új palotája épült, elrendelték a vagyonfelülvizsgálat. Sergiu Dumitru ellen, mint ismeretes, befolyással való ikerkedés címén bünyvádi eljárás is van folyamatban.

* **Kézikötő tanfolyamot** létesítettem, amelyen a hölgyek gyorsan és olcsón megtanulhatják a kötést és a ruhadarab teljes összeállítását. Dr. Zoltánné Nagyvárad, Rimanóczy-utca 12.

Különös forradalom Texasban. Fort Withból jelentik: Texas egyik városában fokhagymaforradalom tört ki. A békés polgárok eddig ház előtti kertjükben hagymát ültettek virág helyett. A város most betiltotta a hagymát és csakis a virágok ültetését engedí meg. A rendelet ellen nemcsak a háztulajdonosok tiltakoznak, hanem a piaci kofák is. Nagy tüntetéseket rendeznek, aminek hulláma csaknem egész Amerikára átterjed. Az ügyben Roosevelthez is interpellációt adtak be. Fort Withban fokhagyma-szag helyett most fokhagyma forradalom van.

NÁTHA,
HÜLES,

ELLEN

NEVRALGINE JURIST

SCALA (KAT. KOR) MOZGÓ

December 3-tól szombattól kezdődőleg idegtépően izgalmas kalandorfilm

KI A GYILKOS?

Jurnal, színes pótkép, leszállított helyárák, 20 és 15 lei. Terem jól befűtve

Temetés. Gotthard Vilmosné szül. Stachó Margit 80 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése vasárnap délután 4 órakor lesz a Haller-kolóniából. (Erdélyi „Concordia”).

Dani József 63 éves korában meghalt. Temetése december 3-án volt Nagyváradon. — Sütő Jánosné 88 éves korában meghalt. Temetése december 4-én délután 3 órakor lesz a nagyvárad Rulikovszky-temetőben. (Caritas.)

ÉLETBELÉPETT AZ ADÓELJÁRÁSOK EGYSÉGESÍTÉSÉRŐL SZÓLÓ TÖRVÉNY. Bucurestiből jelentik: Csütörtökön lépett életbe az adóeljárások egységesítéséről szóló törvény. — Egyik intézkedés szerint a jövőben egyetlen cég sem törölhető mindaddig, amíg nem bizonyította be, hogy teljesen kiegyenlített adó- és illetéktartozását és a rárótt bírságokat.

* **Országos kirakatverseny.** A „FLORA” rum- és likörgyár Rt. Arad, november közepén egy új sorozat luxusminőségű italt hoz forgalomba és az ennek bevezetésével kapcsolatos reklámakció keretében 30 tekintélyes pénzdíjat tűzött ki azon legszebb kirakatok rendezői részére, melyekben az új italok szemből látnak elhelyezve. A 3000, 2000, 1000, 500, stb. leles díjakat a kirakatokról felveendő és beküldendő fényképek alapján fogja egy bizottság odaítélni a kirakatok rendezői részére, míg a cégek diplomát kapnak. A nem díjazott fényképeket a Flora-gyár 100 leiert megvásárolja. Erre a célra különben a Flora-gyár kedvezményes pauszáláron szállítja a liköröket, melyek gyönyörű, ujszerű kiállításokkal és kiváló minőségűkkel nagy feltűnést fognak kelteni. A kirakatverseny feltételeiről az egyéb kedvezményekről szóló ismertetést, továbbá az új likör képet és leírását, stb. kívánatra a Flora-gyár beküldi az érdeklődőknek.

Bevallották a valutacsempészést a jugoszláv határon letartóztatott szatmári illetőségű nők. Szatmár, Sajtó tud. A román-jugoszláv határon — mint arról beszámoltunk — a hatóság nagyszabású arany- és valutacsempészést leplezett le. A nyomozásba a szatmári rendőrség is bekapcsolódott s erőiesen kutat abban az irányban, hogy Nellinger Johanna és Handler Regina szatmári asszonyok — akik bevallották, hogy az árut Goldberger Árpád huszti kereskedő megbízásából Zürichbe akarták szállítani — nem álltak-e öszekeletésben a szatmári fekete valutásokkal is?

* **Minden betegnek érdeke, aki asztmatikus betegségének, tüdő- és rokon bajainak gyógyulását keresi,** ha a több év óta fennálló, világszerte ismert PÜHLMANN et Cie cég Berlin, 847, Müggelstrasse 25—25-a felajánlását elfogadja és nevezetektől ezen betegségekről szóló illusztrált füzetecskéje díjtalan elküldését kéri.

A nagyvárad újságírók közgyűlése. A kisebbégi újságírók szervezete csütörtökön, december 8-án este 9 órakor az Újságíró Klubban rendkívüli közgyűlést tart.

Betörések Székelyhídon. Sajtó tud. Az elmúlt éjszaka ismeretlen tettesek behatoltak Gulácsy Sándor dr ügyvéd, egyházmegyei ügyész irodájába. Itt felgyújtották a villanyt s „munkához láttak”, közben azonban észrevették, hogy a közelben alszik dr Hunyady János irodavezető. Ettől annyira megrémültek, hogy minden kizemelt holmit hátrahagyva, elmenekültek. Ugyanekkor éjszaka betörők garázdálkodtak Berkovics és társa főtéri nagykereskedők üzletében is, honnan több ezer lei értékű konzervet és déligyümölcsöt vittek magukkal. A hatóság széleskörű nyomozást indított a tettesek kézrekerítése érdekében s annál is inkább erőiesen kutat a betörők után, mert az utóbbi időben számos fosztogatás történt a községben.

Hönig
Frigyes
HARANG-ONTÓDE
Arad,
Str. Bariflu 10-21.
Alapítva:
1840.
Telefon: 376.

Elítélték több bodegást házikenyer árusításért. Mármarosziget. Sajtó tud. Az illetékes hatóságok több kereskedő és bodegás ellen indítottak eljárást, mert saját készítményü kenyeret hoztak forgalomba s ezzel a hivatásos pékiparosoknak tetemes kárt okoztak. A kereskedőknek és bodegásoknak megtiltották a további házikenyer árusítást.

Egy szegény világtalan leány fordul segítségért könyörgve olvasóinkhoz. Edesapja meghalt és most özvegy édesanyjával és egy nőrokonával, tehát hárman tengődnek havi 400 leiből. Szívesen dolgozna bármit is a husz éves leány, de legdrágább kincsének, szemévilágának elvesztése meggátolja minden jóakarátát. — A szegény vak leány nevében kérjük a módosabb tehetősebb olvasóinkat, segítsenek ezen a szerencsétlen családon és juttassanak számukra akár természetben, akár valamelyes pénzadományt. Az esetleges adományokat kiadói hivatalunk is szívesen továbbítja. (A család címe: Lipniczky Anna, Str. Eroul Necunoscut 26. sz. Nagyvárad.)

Beleesett egy kutba a száz kilós dísznő, s mire megtalálták hatvanöt kilót fogyott. Szatmár. Sajtó tudósítónktól. Fischer Anna turterebesi asszonynak négy hét előtt eltűnt egyik hizott sertése. A csendőrség a károsult feljelentésére erőiesen nyomozást indított az ügyben. A tolvajok utáni kutatás azonban nem vezetett eredményre. A napokban váratlan fordulat történt. Az egyik kertvégi kút mélyéből ugyanis az arra járók hangokat hallottak. Kíváncsian a kút kavájához léptek s legnagyobb meglepetésükre egy sertést látták a kút gerendázatán fennakadva. Kiderült, hogy a sertés nem más, mint Fischer né „hizója”, amely „séta” közben a kutba esett s ott a deszkázaton fennakadt. Négy hét alatt a szerencsétlen állat száz kilóról 35 kilóra fogyott, a károsult asszony azonban reméli, hogy újévig ismét „összeszedi magát”.

Megdrágult a tűzifa?
Akkor is
olcsón fűtök
„ZEPHIR”
kályhával
10 kilogram fával fűt egy normál szobát 24 órán át.
Gyártja: **Szántó D. és fia, Oradea**
„ELITE” tűzhely kályhaoyára
Kapható mindenütt. Kerlen díjtalan árjegyzéket.

PRIMARIA MUNICIPIULUI ORADEA.

Serv. cult. și Ocr. soc.

Nr. 52751—1938.

PUBLICAȚIUNE

Se aduce la cunoștința celor interesați, că în ziua de 15. Decembrie 1938, orele 11. a. m. se va ține în sala mică de ședință a primăriei, etaj. I camera nr. 1. o. tratore prin bună învoială, cu supra licitație verbală, pentru următoarele lucrări și furnituri, necesare ospiciului de cerșetori și vagononzi din str. Gheorghe Lazar Nr. 2.

1. Repararea și executarea lucrărilor de transformare conform devizului și caietului de sarcini în suma de 77.635 lei.

2. Confectionarea paturilor comune din lemn și executarea lucrărilor de vopsire potrivit devizului și caietului de sarcini în suma de lei 79.986

3. Furnizarea materialelor de textile (cearceafuri, pături, perne, tocuri pentru pale, saltele pentru pale, ștergări), potrivit devizului și caietului de sarcini în suma de 48.250 lei.

Tratarea se va ține în conformitate cu art. 89. din leńitorul oficial nr. 127 din 4. Iun. 1931 și jurnalul Consiliului de Miniștri, publicat în Mon. Of. nr. 267 din 1938.

Toate persoanele cari vor lua parte la tratore prin bună învoială, vor depune pe lângă oferta și o garanție de 50% din suma oferită (în numerar sau efecte de stat), iar oferta se va face numai în conformitate cu caietul de sarcini și devizul materialelor, cari vor fi văzute în fiecare zi în orele de serviciu, la biroul de licitație a municipiului și la serviciul cultural.

Oradea, la 2. Decembrie 1938.

Primar: A. Chirila. Secretar General: Dr. Voștinar.

* **Ideges embereknel és lelketegyeknel** az igen enyhe hatású, mindig megbízható természetes „**Ferenc József**” keserűvíz — reggel éhgyomorra egy pohárral bevéve — kiadós bélürülést, jó gyomoremésztést és elegendő étvágyérzetet hoz létre. Kérdezze meg orvosát.

A mármaroszigeti Katolikus Leányklub karácsonyi bazárja. Sajtó tud. A napokban nyílt meg a Katolikus Leányklub karácsonyi bazárja a Katolikus Körben. A nyilvános, izlésesen rendezett bazárt naponként számos érdeklődő látogatja.

A kolozsvári Hölgykongregáció december 11—13-ig, a Marianum dísztermében iparművészeti cikkekkel jótékony célú karácsonyi bazárt rendez, amelyet december 11-én, vasárnap délelőtt 11 órakor nyit meg Veress Ernő plébános helyettes. A kiállítás nyitva december 11-én vasárnap délelőtt 11 órától 1-ig, délután 3 órától 7-ig, december 12-én hétfőn délelőtt 9 órától 1-ig, délután 3 órától 7-ig, december 13-án kedden délelőtt 9-től 1-ig, délután 3-tól 7-ig. Eladásra kerülnek: művészi kivitelű, karácsonyi vonatkozású gyermekjátékok, betlehemek, templomcskák, gyermekruhák, babák, bababutorok, kasirozott meseképek, fiugyermeknek való fajtátekok, macskók, faragott, festett dísz tárgyak, bőrmunkák, a legkülönbözőbb és szébbnél-szebb, eredeti tervezésű és más praktikus kézimunkák, lámpaernyők, virágok, gyöngymunkák, lakás-, ruha- és karácsonyfadíszek, stb. stb. A multban tapasztalt szíves érdeklődést ez évben is szeretettel kéri a hölgykongregáció.

Adventi vallásos est. Vasárnap hat órakor a nagyvárad evangélikus templomban (Str. Take Jonescu 26.) adventi vallásos est lesz, melyen a balamarei lelkész fog előadást tartani a keresztény otthonról az oltári szolgálat után. Szeretettel hívjuk híveinket, növegyleteinket s általában minden érdeklődőt szívesen látunk. A persely adakozás az egyház céljaira kérétek, mint máskor alkalommal. Minden szerdán hat órakor adventi áhítat van, ugyancsak a templomban.

A váradvelencei Katolikus Ház karácsonyi kiállítása. A váradvelencei Katolikus Ház Karitás osztályának lelkes hölgygárdája december 11-től 18-ig bezárólag a Katolikus Ház összes termében a szegény gyermekek téli felszerelésére karácsonyi kiállítást rendez. A kiállítás iránt nem csupán Nagyváradon, de a vidéken is élénk érdeklődés nyilvánul meg és eddig is számosan bejelentették részvételüket különböző értékű kézimunkákkal és háziipari készítményekkel. A rendezőség számtalan szórakoztató meglepetésről is gondoskodik, hogy a vásárt minél kellemesebbé tegye. A vásáron résztvevni óhajtok jelentkezzenek a velencei Katolikus Házban, Calea Victoriei 59-a.

Az olasz Református Leányszövetség vallásos ünnepélye. A nagyvárad-olaszi Református Leányszövetség vasárnap, 1938. december 4-én este 6 órakor a régi református imaházban a szegény iskolásgyermekek könyhája javára vallásos ünnepélyt tart. A műsorban Bancsik János kar. nagy vezénylettel a Református Kör Dalkara, Csernák Béla református lelkész, egyházkerületi főjegyző, a Kis filharmonikusok zenekara, Orth Imre biharpüspöki református lelkész, Szücs Ilcsi és Popity Baba, Szücs János s. lelkész működnek közre. Szíves adományokat a gyermekkönyha javára szeretettel kérünk.

Kész a végleges román válogatott Csehszlovákia ellen. Prágából jelentik: A román válogatott futballcsapat megérkezett Prágába. A csehek a román csapatot szemben a következő csapatot állítják: Burles — Kostyalek, Danzig — Prucha, Boucek, Ludl — Kopecky, Riha, Sebok, Bican, Nejedly. — A román csapat összeállítását is nyilvánosságra hozták. Ez a következő: David — Bürzer, Abu — Vintila, Fieraru, Szaniszló II. — Bindea, Ploesteanu, Bodola, Barátky, Orza.

On is szeretné, hogy
villanyszámlája 30—40%-al kisebb legyen???
Használjon gazdaságos villanykörtét!!!
A „Super-Lumen” villanykörte
szenzációsan gazdaságos, tartós
s mindamellert olcsó!
Gyári fölerakat:
Bazilli—Deák
Oradea, Str. Dr. Lazar Aurel
TELEFON: 35-36.

POLYÁK ISTVÁN:

RÓMAI LEVÉL

Róma, december hó.

Ha valakinek az a kísértése támadna, hogy a szent-egyházi Rómát a mai harcok világán kívülálló, ősrégi intézményekbe csontosodott mumiának tartsa, amelynek ereiben a ma életéből egy csepp vér sem kering, kevés fáradsággal hamarosan épp az ellenkezőjéről győződhetik meg. Kevés fáradsággal — mondom, — mert csak becsületes, elfogulatlan két szem kíváncsítik hozzá.

A szellemtudományos vizsgálatban ma új módszerek számít az — igaz, hogy Aristoteles már a maga idejében sürgette — hogy a vizsgálat alá vett tárgyat először híven és lehetőleg teljesen le kell írni úgy, ahogy az a tudatunk előtt megjelen. Ez a szabatos megállapítás ad alapot a tényállás mélyebb értelmének és összefüggésének a megállapítására. Lássuk tehát az Egyházat, van-e ma benne élet?

Hullámverés a Kőszikla körül.

A halottat elsimítják, emléket tisztelik, de nem szeretik és nem gyűlölik. Akit szeretnek, vagy gyűlölnék, az él, az van és okot ad a szeretetre, vagy gyűlöletre. Vegyük a gyűlöletet. Van belőle elég.

Moszkvában, Barcelonában és Párizsban, de általában mindenütt, ahol tükös vágyakkal és reményekkel fűtött emberek valamilyen földretelepített eszmé-izmom mennyországát várnak vörös alapszínezettel, azt mondják, hogy az Egyház a legmegátalkodottabb kerékkötője minden igazságos, jogos változtatásnak. Hogy a kapitalista rend fenntartója és a diktatúrák cinkosa. Hogy ósdi szellem és erkölcsi korlátozásokkal tartja féken a kihasználó proletárokat.

Berlinben és mindenütt, ahol ma csak a tiszta, nemes vére esküszik és az ember műveltének egész gazdag tartalmát néhány bizonytalan fogalom Prokrustes-ágyába szeretné belészorítani, teli torokkal hirdetik, hogy az Egyház Moszkvának a cinkosa és a zsidóság lekötözött prókátor.

Moszkvában azt mondják, hogy náluk a jövő. Am ez a jövő lehet tíz, száz, ezer év is. Senki sem tudja, mennyi. Annyi biztos, hogy mult lesz belőle. Lenin már a multé. Stalin is mult lesz és az egész szovjet-jövő mult lesz.

Az új pogányok is jövőt hirdetnek. Tíz, száz, vagy akár ezer éves jövőt is. Aki jövőt akar, az a multnak dolgozik. Mult lesz a vérből, a fajból, Walhallából és minden bálványból.

Az Egyház azt mondja magáról, hogy van. Azért van, hogy lássa a születéseket, a jövőket és elhatalmolt a multokat. Hogy megérje minden régi és új eretnység szétmállását. Az Egyház is született. De amikor született, egész világában lett, benne volt egyszer egész multja, jelene és jövője. Az Egyház van. Réá mondta Jézus, hogy a pokol kapui sem vesznek erőt rajta. Megállapodást, igent jelent, minden érték elismerését, bárhol található is azok, égen vagy földön. Aristotelesnél vagy Buddhánál. Nem kéri kölcsön senkitől, csak azt mondja rá, hogy igen.

Csodálkozunk tehát rajta, hogy minden oldalról támadják, amikor az ember minden harca értékek körül folyt és foly ma is?

Az „egyetemesen“ gazdag Egyház

Az Egyház kristályosodási tengely és értéksűrű. Megszűri az eseményeket és intézményeket, a szenteket és bűnösöket egyaránt. Minden ember, minden kor értékeit és tagadásokat hordoz magában; minden érték és minden tagadás elvonul az Egyház előtti és várja az ítéletét.

Az Egyház azt mondja a fajra, hogy igen. A vére is azt mondja, hogy igen. A lélekre is azt mondja, hogy igen. A görögnek, zsidónak,

németnek és a négernek, japánnak is azt mondja, hogy fiam. Az igazságos bérre, a jogos követelésre azt mondja, hogy igen. A tisztességes családi jólétre azt mondja, hogy igen. A földművesnek, a munkásnak, hivatalnoknak, mérnöknek, gyárigazgatónak, papnak, tanítónak egyaránt azt mondja, hogy fiam. A nemzeti gondolatra áldását adja és a nemzetek fölötti emberiségét szentesíti.

A családra ránevet és a szüzesség lilomaira is ránevet. A templomokra is ránevet és a tornacsarnokokra is ránevet. A repülőgépet megszenteli, a kohókat megszenteli és a búzaföldet is megszenteli. Szentlélekvája a családanyját és a szüzet, a koldust és a királyt, a tudóst és a tudatlant, a gyermeket és az érett bölcsőt.

Elszakíthatatlan szálal fűz magához mindenkit és a sztron túl is szent közösséget, szentek egységét hirdet.

És amikor azt követelik tőle, hogy csak vér és fáj legyen, akkor „égo aggodalommal“ mutat rá a teljes igazság szentségére. Amikor megvádolják, hogy a kitagadottakkal, a kiszorítottakkal nem törődik, akkor az igazságosságához, a méltányosságához és a szeretethez — újra csak saját gazdaságához — utasítja a lázongókat, akik gyűlölködéssel akarják a történelem szekerét egyik örvényből a másikba taszítani.

Amikor a katolikus öntudatban és lelkiismeretben mutatkozik meg kifogyhatatlan gazdagsága, újra csak örök ifjú életerejéről tesz tanúságot. Mindennap. A napi sajtó tükrében is észlelhetően.

„Amicus Plato, amicus Socrates, sed praehonoranda veritas.“

Luther mondotta ezt 1517 előtt. És az Osservatore Romano megismétli most, amikor a Völkischer Beobachter kíméletlen, modortalan hangnemből támadja azokat az olasz lapokat, elsősorban a „L'Italia“-t, amelyek szövegeket a németországi katolikus iskolák szomorú sorsát, püspökök, papok, intézmények, egyesületek leplezetlen üldözését és a hivatalos állami közegek burkolatlan vallásellenes beszédeit. Meg talán azt is, hogy a vezérkancellár helyettesének a kisfiát pogánymódon látták el névvel. Nem egy-két lapról van itt szó és nem egy kis hírhű csoport magatartásáról, hanem a diplomáciai hallgatásra kötelezett hivatalos körökön kívül az egész olasz közvéleményről.

Néhány frissebb illusztráció ennek a közvéleménynek a természetéhez: Amikor a római egyetemisták fassiójának (G. M. F.) a hetilapjában, a „Roma Fascista“-ban a vita hevében a diákok fiatalos merészséggel meggondolatlan kijelentésekre ragadtatták magukat a rasszizmus tekintetében, bizony leintették őket és pedig közmegelegedésre. Vagy még frissebb keletű eseményt lássunk: A fasiszta nagytanács rasszista határozatainak nyomán Schuster milánói bíboros-érsek, akit egész Olaszország oszlatlan szeretete vesz körül, felemeli hatalmas szavát. Ez a szó végigzúg egész Olaszországon Borromei Szent Károly érseki trónjáról. Ezzel kapcsolatban a legcéggjegyzettebb rasszista körök csak annyit jegyeznek meg, hogy a bíboros-érsek szavát ne magyarázza senki sem félre, mert az a kicsinyes prókátoroskodás a zsidó ügyek védelmében, hanem a katolikus igazságnak és a történelem tanúságtételének a megmulatása.

A „L'Italia“ egyébként vezércikkben választ a „Völkischer Beobachter“ cikkére: „Politikai téren — írja — lapunk irányvonala mindig kifogástalan volt. Semmi előítélet, semmiféle szándékos beállítottságot nem hozhatunk fel ellenünk... A német-olasz együttműködés volt mindig irányelvünk, mint az európai béke és megújulás főfeltétele. A nagy német nép iránti rokonszenvünk ma is őszinte és mély.

Azonban vallási téren nem tagadhatjuk meg és nem hallgathatjuk el lelkiismeretünk szavát. Az a szakadék, amely közöttünk és bírálónk között megnyílt, ugyanaz, mint amely a katolikus igazság és Rosenberg, német gondolatnak kikiáltott, világnézete közötti távolság... Nem lehet támadni, szidalmazni a pápát, a püspököket, a katolikus igazságot és ugyanakkor tudatlanra venni a katolikus olasz nép érzékenységét. A mi hitünk nem alkalmi vélemény. A mi hitünk nekünk az életet jelenti. Nem mi sértettük meg a kölcsönös tiszteletadás és kímélet kötelezettségét, hanem azok, akik Németországban hónapok óta minősíthetetlen katolikusellenes hadjáratot folytatnak... Ha közléseinkbe a pusztá tényeken kívül érzelem is csúszott be, az csak sajnálkozásunkat fejezte ki a történetek felett és azt az őszinte óhajunkat, hogy ezek az események minél előbb szűnjenek meg... Vannak igazságok, amelyeket sehogyan sem lehet kipolemizálni a nyilvánosságból...“

Amikor tehát a „Völkischer Beobachter“ a Német Birodalom és Olaszország tengelybarátságára hivatkozik, a katolikus olasz közvélemény szintén ugyanezt teszi. „Egyébként az egyetemes, katolikus igazságnak, mint minden igazságnak, általában lényege az, — írja az „Osservatore Romano“ — hogy őszintén, határozottan, szenvedélyesség és az ellenfél becsmérlése nélkül kell kimondani, de meg kell mondani. Barátnak és ellenségnek egyaránt!

„Amicus Plato, amicus Socrates, sed praehonoranda veritas!“

A kik sötét zugokból leskelődnek

Amikor az Egyház körülhordozza a szavát mindenütt és mindenkinél megmutatja a teljes, torzítás nélküli igazságot, sötét zugokból leskelkedik rá a történelem avilága. Innen is, onnan is lelopkodnak a kincseiből és lekanyarítanak egy-egy darabot a köpenyegéből és tiLOS portékájukat ezzel letakarva csempézik ki a világgosszagra; így akarnak a bűnösök bűneikkel együtt megmenekülni az idő igazságszolgáltatása elől.

Az Egyház kíméletet, igazságos elbánást, méltányosságot, szeretetet hirdet a zsidókkal szemben ma is, amikor ez nem divat (Roosevelt és a többiek filozofizmusai politikai magatartás és megalkó a zsidóságra.) Vigyázzunk! Ez azonban nem a Rolschildek, a Kun Bélák, a Szamuelyek, a világszociális törekvések, az örült aranyéhség, az erkölcsi nihilizmus igazolása; még az elnézése sem!

A zsidóságnak mindig az volt a tragédiája és látszólagos sikereiben is a romlás csirája, hogy a kateklizmből magával menekítette nagy bűneit, hibáit is. Mintha az zsidó műveltséghez tartozott volna. A zsidóságnak ma teljes erejéből arra kellene törekednie, hogy a világszerte fellángolt üldözés tüzeiből megtisztulva kerüljön ki. És még valamit. Ha a zsidóság tud az Egyház felé fordulni, ráfigyelni és rá hivatkozni, amikor az szavát felemeli mellette, kérdezze meg most, amikor tanácsalanel áll a végeredményben saját maga által felidézett világviharban és zseblámpacsem szikrájának tartja a világot megremegtető villámokat. Kérdezze meg az Egyházat, hátha van mondánivalója a zsidóság számára is és hátha világosságot tud gyújtani a zsidóság tükreinek homályában.

Ma már nem remélhető, hogy a vihar elmúlik és elkezdhetik újra ott, ahol abbahagyták, talán egy diadalmas bosszúdó fordulat. Nem, minden fél ellene szól. De ha mégis sikerülne, csak a tragikus körforgás kezdődne el újra. Ha hibáikat sikerül átmenekíteni a jövőbe, ez lenne legnagyobb tragédiájuk.

Nem, az Egyház szava, az Egyház köznyelve nem erre való!

Végeredményben gyűlölet és szeretet, gyermekeink gyöngéd ragaszkodása, ellenségeinek meg nem szűnő támadásai, a mindenáron reáirányuló tekintetek, a kalmárlelkek haszonleső belekapaszkodása, mind csak azt erősítik meg, hogy az Egyház él és élte, igazságokat őriz, korezmék fölött itélkezik pártatlan hatással és tekintéllyel és... gyűjti szüntelen a termést az örök élet csűrjeib-

Orgonák építését, átalakítását, homlokzatsípok készítését jutányosan vállalja

SZEIDL FERENC orgonaépítő, **Fig.-Mures.** Palatul Cultural.

Asszonyok dolga

Divatpósta

Közeledik a béli szezon. Ezért itt közöljük néhány szép estélyi ruha leírását, melyeket egy nagy párizsi szalonban mutattak be:

Fital leányok részére leginkább a túllruhák szépek. A túll styl-ruhánál bájosabbat elképzelni sem lehet. Két ilyen toilettet említünk meg. Az egyik lila tafft szoknyára dolgozott árnyékolt lila túlltoilett, apró ibolyacsokrokkal díszítve és rendkívülien bájosan hat. Lila ibolyából készült búbajos kis estélyi virágmuffot mutattak be a ruhához. A másik hófehér túllruha apró rózsaszínű vadrózsabimbó guirlandjaival viszont szintén rendkívülien üde és hatásos volt. Mind a két ruhához virágdísz mutattak be.

A bálozó fiatal leány részére nem tudunk szebbet el sem képzelni az ilyen túllból készült estélyi ruhánál.

Arra ügyeljenek a leányok részéről készült ruháknál, hogy azok ne pompások, hanem elbájolóan lengők, szabásukban és anyagjukban egyaránt fiatalosak legyenek. A fiatal leányok részére készült estélyi ruhák éppen olyan szépek túllból, mint lenge muszlinból, vagy paszellszínű csipkéből és tafftból elkészítve.

A divatos estélyi ruhák nagyon szépek tafft moaréból is elkészítve. Aranysárga ilyen „tafft moaré” toilettet láttunk teljesen szűk derékkal, amelynek egyedüli díszje két csoda aranyrózsa volt. A toilett dús szoknyájával rendkívülien dekoratíven hatott.

Estélyi ruhaanyagok rendkívül divatos egyébként a „szatén” és a különböző „fémanyagok”, ezek az anyagok azok, amelyek esteli világításnál nagyon szépek.

A gyöngyözés nagyon divatos. Láttunk lila posztóruhát, amelynek a boleróját díszítette sötétebb lila gyöngyhímzés. A fekete moaréruhának viszont a fekete csipkebluzát a csipkevirágok körül csillogó flitterbeszövés díszítette. Fe-

lete flitter díszítette a ruha rövid, fekete moaré boleróját is.

A magasszárú estélyi cipőnek, amely legújabbban a ruha anyagából készül, éppen annyira nem jósolunk nagy jövőt, mint a túl magas talpú estélyi szandáloknak. A jóízű nő mindig tudatában kell, hogy legyen annak, hogy elegánsan és divatosan öltözködni lehet, de pillanatonként fellobbanó bizarr ötleteknek behódolni soha.

Magyar Uriasszonyok Lapja

Szépirodalom. — Művészet. — Divat.

Modern kézimunka és gyermeklap melléklettel megjelenik havonta háromszor.

Komoly érdeklődők kérjenek a legszebb magyar folyóiratból ingyen mutatványszámot. Ha három példányos mutatványszámot ohajtana, 9 lej értékű postabélyeg besküldését kérem.

Megrendelési hely: **TÖRÖK JÁNOS** Nagyvárad Oradea, Căsuța poștală Nr. 47.

Új divathóbort: az alumínium-ruha

Londonból jelentik, hogy az ottani Olympia-palotában rendezett divatszemlén bemutatták az alumínium-ruhát. A finom alumínium-szálakból szőtt könnyű szövet fénye, színe és minősége versenyez a selymmel, amelynél hasonlíthatatlanul tartósabb és igen hatásos redőkben hull alá. Alumíniumból újabbban bútorokat is készítenek, amelyek oly könnyűek, hogy a legnagyobb alumínium-asztalt, vagy szekrényt egy kisgyermek is megerőltetés nélkül eltolhatja.

Hogyan rendezzünk pikniket?

Egy nagyvállalat tisztviselői fordultak hozzánk azzal a kéréssel, hogy miután pikniket akarnak rendezni egyik garszon kollégájuk lakásán és a résztvevők részben garszonok, akik nem tudnak otthonukban semmit sem főzni, de mégis ambicionálják, hogy maguk készítette ételkkel szerepeljenek a pikniken — adunk nekik ilyen irányú recepteket. Másrészt a feleségek is kiadós, ügyes és újfajta ételket akarnak vinni, hogy a büffe minél változatosabb és ötletesebb legyen. Ha ezúttal tehát ilyen nyilvánosan válaszolok nekik, teszem ezt abban a hitben, hogy ilyen probléma elé bárki kerülhet és akkor hasznát veszi ezeknek a recepteknek.

Ami a tálalást illeti (a garszon vendéglátónak nincs abrosza), megnyugtattam őket olyan irányban, hogy egy kifogástalan lepedő is kitűnő a büffe asztalra alapul. Rá virágból kössenek fűzért cakkos elrendezésben és tálcákra rakják egymás mellé az előre felszeletelt ételket. Vaját, heringkrémet, salátafélét rakjanak kis cellofán vagy papírtokokba adagolva és az szépen díszítik az asztalt. A „tett helyére” minden folyékony ételt vigyenek befőttes üvegben és ott majd a hölgyek elrendezik, kitálalják és kis zöld salátával, piros retekkel feldíszítik.

Sőt a tortákra ott fognak tejszínhabot fecskendezni. Hogy a tejszínhabdísz tartós legyen, tessék a tejszínhabba kevés zselatint ke-

verni a felverés után és nagyon kevés cukrot. A zselatint gőz felett kell megolvasztani a gőz párájában és így keverni a habhoz. Ha kevés csokoládéport keverünk a habhoz, akkor egészen időálló habot kapunk amely még najjalban sem mutatja az elernyedés nyomait, ha ugyan közben el nem fogyasztották. A hideg sült mellé egy pikáns és aktuális snittlingmártást ajánlok, sültnek egy libamájjal töltött darálthúst, mint különlegességet. A mosogatást leegyszerűsíti mindaz, ami papírból készült és így papírtányérok is megkönnyítik a munkát. Egy kiadós lepény is szerepel a receptek között, amelyeknél most az olcsóság csak mint mellékkörülmény szerepel, hiszen minden résztvevő ki akar tenni magáért.

HERINGKRÉM

Tojásnagyságu darab vaját lekverünk kávéskanál cukorral, kávéskanál mustárral, egy áttört keménytojás sárgájával, hozzáadjuk az áttört heringtejet, a tojás megvágott fehérjét, 15 deka megvágott aszpikot, a megvágott egy omeletteheringet és nyolcadliter felvert tejszint. Madársalátával díszítjük. Két heringből, mindent megduplázva 10 személyes adagot kapunk.

OLASZSALÁTA

Finomra elvágunk 2 savanykás almát, közepnagyságu hagymát, két keménytojás fehérjét. A két áttört sárgát olajjal, citromlével és kevés mustárral vastag mártásnak keverjük, adunk még hozzá két főtt elvágott burgonyát és két ecetes uborkát

SNITTLINGMARTÁS

Majonézt keverünk három nyerstojás sárgájából negyed liter olajjal. A fennmaradt fehérjét vízfürdőben keményre főzzük, kiborítjuk és egyenletes kis kockákra vágjuk. Most sok, finomra vágott snittlinggel a majonézbe tesszük, a mártást pikánszúre készítjük és pár órára hidegre állítjuk a mártást.

DARÁLT BORJUHUS TÖLTVE HIDEGEN

Egy kg. borjuhust megdarálunk és vele darálunk két tejből áztatott nagy zsemlyét. Adjunk hozzá zsíron piritott fél reszelt hagymát, paprikát, két tojást, zsírt és finom fűszert. A deszkán jól átgurjuk, ha kell zsemlyemorzsalával és két-része osztjuk. Kb. fél kg. libamáját füstöltzalonnal finoman megspékélünk és szeletekre vágva az ellapított húst beföldjük vele, ráteesszük a hús másik felét és teteszés formában megsütjük, hogy aztán szépen felvágassuk. Csak hidegen vágjuk fel. Göngyölhetjük a húst papírvékonyra vágott füstöltzalonnába és akkor még különlegesebb lesz.

MOGYORÓS LEPÉNY

Tésztát gyurunk 40 deka lisztből, 25 deka vajjal, két tojás sárgájával és tíz deka cukorral. Kidolgozzuk és kétrésze osztjuk. Az egyik részt kidolgozva ráhelyezzük a sütőbádogra, a másik feléből rácsokat készítünk és azokat óvatosan helyezzük a töltelékre. Töltelék: 25 dkg pörkölt mogyorót átdarálunk, elvegyítjük két tojás habjával, 18 deka porcukorral és fél deka kakaóval. (A tojássárgákból majonézt készítünk.)

OROSZKRÉM MOGYORÓVAL

Minden személyre egy tojás sárgáját és két deka cukrot számítunk. Ezt habosra keverjük. Hat személynek tíz dkg mogyorót porcukorral piritunk, megőröljük és annyi kanál rumot teszünk hozzá, amennyi a tojás. Mindezt jól összekeverjük s talpas poharakat félig megtöltünk vele. Tetejére édesített tejszínhab kerül és arra egy cukrozott cseresznye. Melléje piskóta való.

NARANCSKRÉM

Habüstben megfőzzük két egész tojást, négy tetézett evőkanál porcukrot, egy narancs reszelt héját, négy sárga narancs levét, két tábla zselatint. Ha kihült, három deci tejszinnel vegyítjük össze, amelyből dieznek félreterezünk. A zselatint az egyik narancs levélben oldjuk fel, úgy hogy amikor a narancslé forr, belefőzzük a zselatint. (Hatszemes adag.)

GESZTENYÉS NYALANKSÁG

(A gesztenyepürét készen is vehetjük a cukorkaüzletben.) Negyed kg. pürét elvegyítünk 8 deka cukorral, vaníliával, kávéskanál rummal. Fél liter édesített tejszínhabot mély üvegtálba teszünk, a gesztenyét szitán fölöttsé áttörjük és a tetejét még megcukrozzuk.

CSOKOLÁDEKRÉM POHÁRBAN

Három deci tejszínhabot összekeverünk tíz deka cukorral, öt deka csokoládéporral és öt deka apróra vágott cukrozott cseresznyével. Hidegre állítjuk.

OSTYATÖLTELEK

14 deka mogyorót szárazon barnára piritunk. 14 deka cukrot szintén barnára piritunk, belekeverjük a piritott mogyorót vigyázva, hogy meg ne pörkölődjön. Vajazott tányérra borítjuk és ha kihült, átdaráljuk. Most tíz deka cukrot négy tojás sárgájával habüstben krémmé főzünk és belekeverünk, miután a tűzről levettük és kissé kihült. A ledarált cukros mogyorót és tíz deka habosra kevert vaját. Megtöltjük a krémmel az ostyalapokat, leprésszük és utána hasábrára vágjuk éles késsel.

FÜGE GOLYÓCSKAK

60 deka jó füget, 15 deka diót megdarálunk és összegyurjuk egy narancs levélvel és 30 deka porcukorral. Kis gombócokat formázunk, azokat kristálycukorban meghempergetjük és mignonpapírba helyezzük.

ÖRDÖGPI-ULA

25 deka cukrot parányi tejjel forralunk. Langyosan belekeverünk 25 deka főtt, áttört gesztenyét és öt deka őrölt mandulát vagy diót. A golyókat csokoládédarabban forgatjuk és mignonpapírba tesszük.

Mikulásra

Figurák, Krampusok és Mikulások, valamint dobozos fíras bonbonok legolcsóbban

PETROVICI

csokoládégyárnál kaphatók. — Gyár és főüzlet: Nagyvárad, Str. Alexandri 28. Fióküzlet: Bulev. Regele Ferdinand 6. sz.

EMBEREK ÉS TÁJAK

Egy csodálatos kis köztársaság, — ahol a világ legszebb csipkéje készül

Brugge, december hó.

Napjainkban már csak Belgium és még itt is Flandria bizonyos városai, mint Gent, Brugge és Leuven ismerik azokat a csodálatos köztársaságokat, amelyek begina-udvar néven szerepelnek századok óta. Tulajdonképpen jámbor — esetleg magányt kedvelő — nők ezek, akik ugyan nem tesznek szerzetesi fogadalmat, de mégis a város bizonyos negyedében elkülönítve élnek és laknak, a szerzetesi élethez hasonló szellem és szabályok szerint. Minden anyagi érdektől függetlenül saját jószántukból csak a hit gyakorlásának és a munkának élnek. Többnyire varrással, betegápolással tartják fenn magukat. Ruhájuk egyszerű és a középkor hangulatát felidéző viselet: fekete ruha, fehér fátýóllal. A begina-udvar, amelyen a nővérek házai állanak, magas fal veszi körül, melyből legfeljebb a vallásos élet szimbóluma, a templom vagy a kórház emelkedik ki.

A beginák történelme

egészen a középkori századokig nyúlik vissza. Valószínűleg a 12. században léptek fel először Belgiumban. Eredetüket és elnevezésüket illetően, különböző vélemények alakultak ki. A 15. században keletkezett egyik legenda szerint sokan azt hiszik, hogy a beginák Szent Beggától, heristáli Pipin anyjától származnak, de ezt a felfogást történelmi dokumentumok alapján már megcáfolták. Epp így tévesnek bizonyult az a hosszú ideig uralkodó elgondolás is, hogy a beginák Lambert le Bèghe lüttichi híres hit-szónoknak köszönik létüket, aki a városban uralkodó erkölestelenségekre való tekintettel 1180-ban Lüttichben alapította az első ilyen begina-udvart. Ezt a jóformán napjainkig fennálló véleményt azonban megdöntötte az a tény, hogy Lambert le Bèghe már 1177-ben elhunyt. A legújabb kutatások alapján van Mierlo S. J. eldöntöttnek tartja a kérdést abban az irányban, hogy a premontréi és a ciszterci rendek női ágazata képtelen volt befogadni a nagy számmal jelentkezőket és ezért a szerzetbe fel nem vett nők társaságokba tömörültek s egyre emelkedő létszámuknál fogva lassankint megvetették a később Európa-szerte elterjedt begina-udvarok alapját.

A legelső ilyen intézmény

nem Lüttichben keletkezett, mint ahogy eleinte hitték, hanem Délbrabant tartomány Nivelles nevű városában. Boldog Oignesi Margit szűkebb környezete például már 1213-ban a későbbi beginákhoz hasonló életmódot folytatt. De mint önálló és egyháziilag elismert társaság csak 1228-tól ismeretes.

Ha tehát a beginák eredetét és elnevezését még ma sem lehet pontosan megállapítani, az mit sem von le abból a közismert történelmi tényből, hogy a kereszteshadjáratok alkalmával már Európa minden nagyobb országában elterjedtek. A messze Keleten elpusztult keresztényvitézék özvegyei, sőt sokszor családtagjai is, ha nem is akartak a kolostori élet szigorú követelményeinek eleget tenni, mégis kerestek olyan csendes, elmélkedésre, imára és jótékonyra alkalmas helyet, aminek a begina-udvar tökéletesen megfelelt. A begina-udvarok rohamos elterjedésének okát tehát a folytonos háborúkban kell keresnünk, de egyszermind a kor mentalitásában is, mely örökre rányomta misztikus szellemének bélyegét.

Minj külön érdekességet kell kiemelni, hogy Lambert le Bèghe és Boldog Oignesi Margit lendületes egyéniségükkel vallon voltak ellenére is, nem a fajtájukbeli vallonokat, hanem a Németalföld északi és nyugati részein lakó

flamandokat ragadták magukkal. A szemlélődő élet népszerűsége évszázadok folyamán tartott a flamand nép körében. Ezért is hangsúlyozzuk a beginákkal kapcsolatban az intézmény flamand jellegét.

Mindenestre megkapó látvány egy-egy ilyen begina-udvar: az egymásmellett sorakozó kis házak tömege, amint egyik-másik házacska ajtaja megnyílik s kilép a parányi udvart el-lepő tarka virágok közé egy-egy meggondoltan tipegő öreg hölgy. Az utca zajából a begina-udvar öreg, szűtte kapuján belépőt jóformán minden átmenet nélkül kolostori csend fogadja. A modern flamand irodalom Európa-hírű művelője, Félix Timmermans néhány mondattal tökéletesen jellemzi a kis államban uralkodó hangulatot: „Délután minden zaj elül a begina-udvarban. A nővérek kora reggel elvégzik bevásárlásukat a piacon és a boltokban. Amikor már mindenki hazatért, csupán a nap-sugár süti a zárt ajtókat, a templomtorony rézkakasára holló telepszik és a tiszta kövezeten verebek ugrándoznak. A ház előtti kis kertekben egyszerű, de színpompás virágok: szegfűk, violák, napraforgók és a rendkívüli színekben pompázó bazsarózsák. Amikor a nap rájuk süt, az ember szemét elfutja a könny...”

Ahogy az ember belép egy ilyen kis begina-házba, régi levendula illat csapja meg. Lépéseink zajára egy éltesebb begina jelenik meg s udvariasan betessékel. Vevőnek gondolja az embert, hisz

a beginák ma főleg kézimunkák eladásából élnek.

Az alig néhány lépés hosszú és ugyanolyan széles szoba szerzetesi cella benyomását keltené, ha a bútorok hímzései és a falon függő családi képek mást nem mutatnának. Kérdéseim nyomán kiderül, hogy a genti begina-udvarnak 400 lakója van. A nyomott gazdasági helyzet azonban itt is érezteti hatását, úgyannyira, hogy a szokástól eltérően többen kénytelenek egy-egy közös házban lakni. Ez már az újkor diktálta kényszerűség, mert régebben a társaságba belépő újonc azonnal külön házba

Bosch

SPECIÁLIS FÉNYSZORÓVAL

biztosan és gyorsan szabad autójá éjjel, a legkényelmesebb országúton is és tódás, esős vagy hófúvásos időben is.

BOSCH speciális fényező

erős, de nem vakító, oldalfényt is ad és kifogástalan formája minden tócsi vonalához nagyszerűen illik.

LEONIDA & Co. București és fiókjai

Kapható az ország összes szaküzleteiben.

vonulhatott, sőt ha anyagi helyzete megengedte, még cselédet is tarthatott. De ezt a szokást megváltoztatták olyan értelemben, hogy minden újonnan belépőt begina köteles legalább tíz évet egy főnökön vezetés alatt álló házban eltölteni. A kitöltött próbaidő után, ha elegendő magánvagyonra vagy keresetre van, külön házba vonulhat vissza, amelyért természetesen házbért kell fizetnie. A társaság feje a nagyasszony, akit másik két nővérrel egyetemben közösen választanak az általános érdeklő ügyek vezetésére és intézésére.

Azok, akik már a magános külön házakban laknak, a közös vallási gyakorlaton kívül alig látják egymást. Az újoncok azonban közös munkatermekben foglalkoznak. A magukkal tehetetleneket vagy pedig a vagyontalan beginákat a nagyasszony fogadja házába, akit előjárói méltósága elsősorban kötelez a felebaráti szeretet gyakorlására.

A múlt század végéig a begina-udvarok még tevékeny életet folytattak és népesek voltak. Bruggeban már kihalt a csodálatos kis köztársaság és csendes udvarán legfeljebb a középkor hangulatát megörökíteni akaró festők tanyáznak. A leuveni ház szintén kihalt, van s a nagyasszony szavai szerint *már csak néhány öreg begina tengeli ott életét.* A jelen kor lármás úteme, úgylátszik, nem kedvez a csendes szemlélődés és elmélyedés középkoriasan zárt világának s hamarosan arra ébredünk, hogy a begina-udvarok omladozó fala a múlt emléke lesz.

ERŐSS ALFRÉD:

LAUDES SICULORUM *

A PAP ANYJA

Mindennap templomba jár.
Kendőt hord, Sülét ruhája
egyszerű, mint a talár.

Papfiában élő hála
ég iránta s tisztelet.
Bűszke is a pappiára,

érte mindent elfeled:
kűszködésé, szenvedését,
minden gondját, sok telet,

tíz kicsiny toroknak éhét,
nagylányoknak álmait...
Mindemből kivette részét,

most nyugodt és boldog lé!
És aggódva néz a papra:
lánggal égő élő-hit

lobogása el ne hagyja,
el ne lankadjon soha;
imádságos, mint az anyja.

legyen mindig a fia!
Szeretett legyen beszéde,
szeretett a mosolya.

Benn a házban csendes béke.
Tudja béres és cseléd:
nem szid senkit, a beszéde

drága jószág. És elég
hogyha int a két szemével
s arrahajlja szép fejét.

Hőfehérhajú öreg fej —
mintha szívből volna tán.
Párnájáról kora reggel

főlemelte. Tűz után
néz a konyhán és fiának
mos karinget szaporán.

Délután a kertben járnak
mindaketlen és virág
gyűl kezükben Máriának:

tiszta szép lilomág.
Holnap diszben áll az oltár,
ünnepe egész világ.

Máriáról zeng a zsoldár,
dicséri a jó Anyát.
„Édes fiam, hova voltál?”

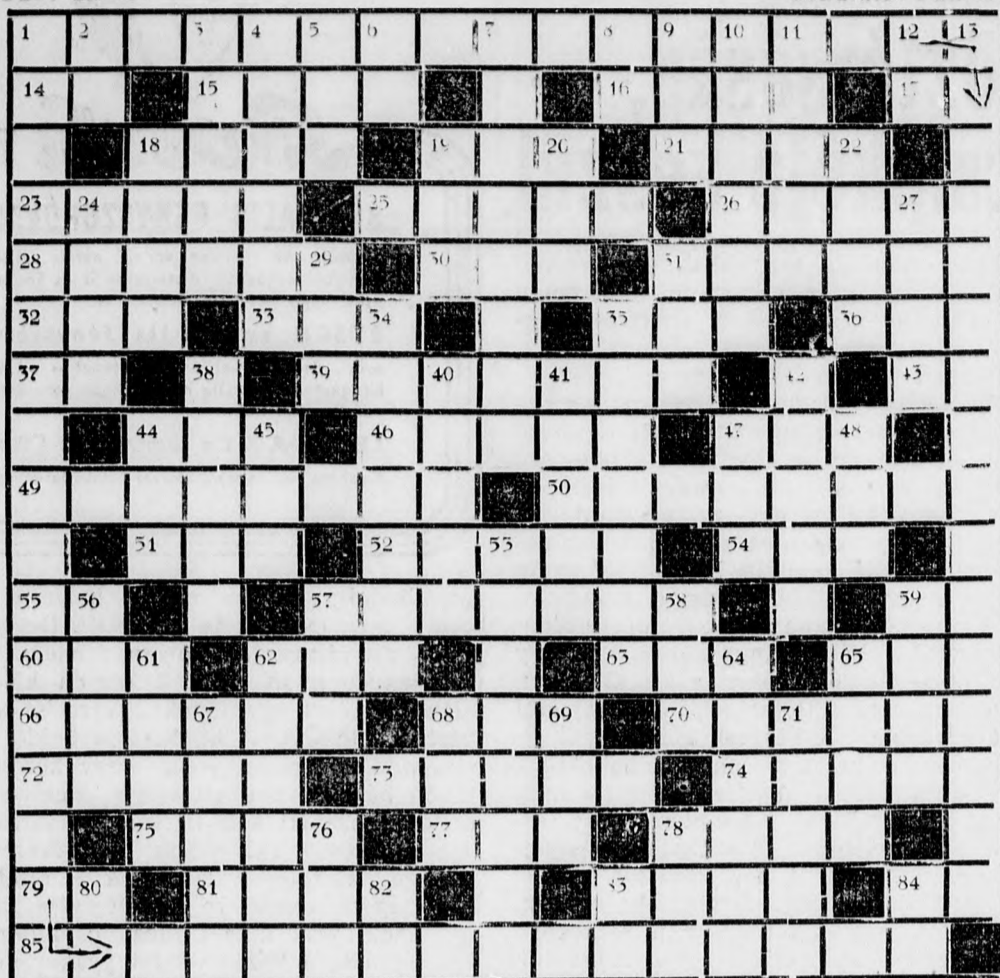
„Templomunkban”. — „Menjünk áll
Jól tudom, hogy ott kell lenned
s meletted legyen anyád”.

* Egy készülő ciklusból.

KERESZTREJTVÉNY

49. (340.) SZÁMÚ

Beküldte: Paulusz Jenő.

Megfejtésül beküldendő: Vízszintes 1.: Bendegúzná azt felelé Palavárnének, mikor emez gyermekei hogyléte felől érdeklődött. — Függőleges 1. Están bá' emigy morfondirozik Antal távolmaradása fölött.

Függőleges sorok:

2 Betű kiejtve. 3 Párkányánál ömlik a Dunáda. 4 Város Franciaországban. 5 102. 6 A 78. vízszintes mássalhangzó. 7 Ezekkel helyettesítik ma az emberi munkaerőt. 8 Kettős mássalhangzó. 9 Francia névmás kiejtve. 10 Varrógép márka. 11 Erzed. 12 Betű kiejtve. 18 Rosszat tesz. 19 Szülő. 20 Ezt éppugy nélkülözhetnének, mint a gutaütést. 22 Kutyának van. 24 A nóta is azt mondja a szó-16 és lány kenyérral kapcsolatban. 27 Fess. 29 Gyulladás. 31 Inkább nő teszi. 34 Bőrönben a helyük. 35 Mellékétel. 38 Önnék is ez az csete? 40 Corday Sarolta gyilkolta meg. 41 Fővárosa Kotmandu. 42 Ezt kívánom én Önnék is. 44 Női név. 45 ...kálé. 47 Helyhatározószó. 48 Vicesebb emberek így nevezik a fejet. 53 Nagyurra tesznek. 56 A katona is teszi. 57 Ilyen aszony is van. 58

Lásd az előbbi 59 A kén is ez. 61 Lepő. 62 Az erdőirtó is... 64 Munkához kezd. 65 Az... sziv. 67 Világtalanul. 68 Francia helyhatározó szó. 69 Azonos magánhangzók. 71 Gebe. 76 Becézett női név. 78 Nem nyugszik. 80 Mássalhangzó kiejtve. 82 XN (Nehéz volt beírni?) 83 Állat (ék. pótl. 84 Rag.

Vízszintes sorok:

14 Szoknyát hord. 15 E folyó mellett van Shakespeare szülővárosa. 16 A disznó adja a legtöbbet. 17 Időhatározó. 18 Kinai eledel idegen nyelven. 19 Szülő. 21 Egoista. 23 Az eszményi Adonisz. 25 A szerelmes. 26 Női név (ék. felesl.) 28 Őszedő. 30 Régi ürmérték. 31 A kígyóra nem lehet ezt rámondani. 32 Kettős betű kiejtve. 33 Fordítva: jobb, ha az ember nem ismerkedik meg vele. 35 Mértani ábra. 36 Nem egész téli (!) 37 Kettős

Nyuszt bácsi

Írta: Simor Miklós

Ugy lépett be minden reggel a sötét műhelybe, mintha rejtett ellenséget szimatolna. Halkan nyitotta az ajtót, lassan bedugta fejét a körülnézett. Háta mögött ekkorra már felsorakozott a személyzet: két munkásnő, két segéd és két inas.

Nyuszt bácsi, az öreg szücsmester ekkor évtizedek óta ugyanazzal a mozdulattal behúzódott a leghomályosabb sarokba s öt perc alatt úgy eltemetkezett a bundák, bőrök és szőrmék közé, hogy maga is csak molyrágtá, barna szőrmének látszott. Így dolgozgatott csendben és látszólag elmerülve, néha mormogott csak valamit, de közben szemmel tartott mindenkit és mindent. Mogorva ember volt Nyuszt bácsi, de valóságos szerelmese az állati bőröknek. A szagukról megállapította, hogy milyen idősök. Ebédidőben, amikor egyedül maradt a műhelyben, körüljárta a helyiséget és kézbevetett minden egyes darabot. Ilyenkor sűrűbben mormogott szájába lógó bajusza alatt, de hogy ezek a szavakba nem öntött hangok örömet, bánatot, meglepődést, vagy rosszalást jelentettek-e, azt soha nem

tudta meg senki.

Egyetlen egyszer sikerült csak Nyuszt bácsit megszólalásra, sőt beszélgetésre bírni. Sokat jártam akkoriban a műhelyébe, mert családomban összes nőtagjain kívül még a barátaink kisebb légiójának szőrméiűveit is intéznie kellett. Valahogy elterjedt köztük a hír, hogy nagyszerűen értek a szakmához. Hiába volt minden tiltakozás, alszerénykedésnek mondták s változatlanul kitarítottak meggyőződésük mellett. Ott lógtam hát folyton a szücsműhelyben.

Első két nap észre sem vettem Nyuszt bácsit a szőrmék alatt, olyan csendesen húzódott meg. Később ismerkedtünk csak össze, amikor alkudozásokra került a sor. Mert lá a modern és gyors munkát a fiatalok is végezték, az árak megállapítása kizárólag a főnök urra tartozott. Hihetetlenül olcsón dolgozott, nem is akart többet megkeresni, mint a rezsit. Egyszer — még novemberben — megkérdeztem:

— Nyuszt bácsi, mért nem kér kicsit többet?

— Krrr... hmhm... — válaszolta. Ennél többet nem lehetett kihuzni belőle.

Elmúlt a tél s gyakori látogatásaim alatt lassan érezni kezdtem, hogy Nyuszt bácsiban mintha valami szeretetféle ébredt volna irántam. Talán a türelmem fogta meg, amint órá-

* Ha folytonos bélpangásaitól és tulsok gyomorsavától okvetlen meg akar szabadulni, úgy ne mulassza el reggelként egynegyed, esetleg fél pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet éhgyomorrra inni. Kérdezze meg orvosát.

mássalhangzó. 39 Az ellenkezőjét szokta férj-uram kérni. 43 Rag. 44 A Tiszába ömlő folyó. 46 Idegen pénzegység (1 = 11). 47 Folyó. 49 Azt mondják, hogy egyes emberek ebben járnak. 50 Éneklő madár. 51 Visszafelé is ugyanaz. 52 Édes-ség. 54 Cimzés rövidítés. 55 Vallás rövidítve. 57 Az összetartozandóság. 59 Betű kiejtve. 60 A 36. vizez vegyítve. 62 Lik. 63 Vajból nem igen csinálják. 65 Ön is ilyen lény. 66 Névelővel: melegen jó. 68 Női név. 70 Hires porcellán gyáraról. 72 A szerelmese ezen is igen jól megférnek. 73 Van csendes is. 74 Ipar. 75 Ha véletlenül a lábára találnék lépni ne tessék ezt mondani nekem, mert megsértődöm. 77 Nyugtassanak meg gyorsan, hogy a házasság nem ez. 78 A haj igen, de a karó már nem. 79 Ellentétes kötőszó. 81 Asvány. 83 Ön is ezt teszi mielőtt neki fog a megfejtésnek. 84 Az a bizonyos rövidítés a cégtáblákon.

47. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése:

Vízszintes 13. és nyilirány: Költő nem lesz, hanem születik. Függőleges 2. és nyilirány: Füllembe forró ölmot öntettek.

Helyesen megfejtették: Dittrich I., Zonda Magda, Deák Gyöngyvér, Illyés Józsefné, Schneider Mauti, Matics Antal, Csibó Lenke, Kiss Lajos, Rác Gerő, Fodor Péter, Derzsy Zoltán, György Szilveszter, Dombrády Ferenc, Lázár Béla, Szabó Józsefné, Ferenc József.

A jutalomkönyvet Illyés Józsefné (Constanta) nyerte, elküldöttük.

ŐSZI DÉLUTÁN

Öregesen bóbiskolnak a fák.
Hullik az érett gesztenye,
ballag két kis diák.

A bodegás szőlőt árul,
hordót visz a szekér.
Sánta koldus piros almát
majszolva mendegél.

Alkuszik a vén favágó,
fűrész az oldalán.
Kömvészek javítanak
egy régi ház falán.

Most jött meg a fürdővonat,
terhes kocsi robot.
A röpke nyár emlékeim
kezdődik a robot.

SARKA LAJOS.

kon át csendben figyeltem a munkát, vagy rokonlelket sejttem meg bennem, amikor észre vettem, hogy megsimogatok egy-egy puha szőrmét — nem tudom. De csak így magyarázhatom meg, hogy szóba ereszkedett velem. Március utolsó napján történt, ebédszünetkor. Amikor mindenki elhagyta a műhelyt s már magam is menni akartam, utánam szólt:

— Krrr... hmhm!...

Visszafordultam az ajtóból.

— Szólni tetszett, Nyuszt bácsi?

Csontos ujjával integetett, hogy menjek közelebb.

— Hogy mért nem kérek többet? — kérdezte, mintha nem is négy hónappal, de négy másodperccel előbb tettem volna fel a kérdést. — Hát ide hallgasson. Most megtudhatja. Mert ha pénzem lenne, akkor azzal kellene törődnöm. Krrr... hmhm... — jelentette ki és fájdalmas szeretettel végighuzta ujjait az ölébe horított bőrökön.

Ezóta öt év múlt el. Nyuszt bácsi azóta is cinkosom. Valahányszor bemegyek a műhelyébe, sokatjelentően rámemeli tekintetét a vastag szemüveg alól.

— Krrr... — hmhm... — mondja a köszönésemre és látom rajta, hogy boldog, mert — ő úgy érzi — termékeny talajba ültette bölcs tanítását: olcsóságának titkát.

Braziliában megbecsülik a kivándorolt magyarokat

Tíz év után hazaérkezett Dél-Amerikából Göllner Elemér festőművész. Érdekes nyilatkozata a brazíliai viszonyokról

Körülbelül tíz év előtt két értékes, nagytehetségű művészpár vándorolt ki Erdélyből Délamerikába: Mund Hugó és a felesége, Dömötör Gizella, akiket Göllner Elemér és a felesége, Égely Sári követtek. Mind a négyen a nagymutú nagybányai művésztelepen nőttek kész művészekké, sőt Égely Sári ott is született az apja, néhai Égely Mihály Nagybánya köztisztviselőként állott főjegyzője volt. Az elmúlt tíz év alatt kevés hír érkezett a kivándorolt művészekről. Most aztán, váratlanul hazaérkezett Sao-Paolóból Göllner Elemér festőművész, aki Kolozsváron néhány napot töltött és ottani munkatársunknak részletesen elbeszélte tapasztalatait, élményeit: Érdekes riportunk a következő:

Kolozsvár. Saját tud. Ritka vendége volt Göllner Elemér neves festőművész személyében Erdély fővárosának. Göllner Elemér körülbelül tíz évvel ezelőtt vándorolt ki Erdélyből és telepedett le Dél-Amerikában. Kilenc év után a honvágy és a szülői szeretet hazahozta Erdélybe és itt most sorra látogatja ismerőseit, barátait, akikkel egykor igen sok kellemes időt töltött együtt. Egyik közös ismerősünkkel találkoztunk össze s vonultunk félre a szoba egyik meghihibb sarkába, hogy ott kivallassam a világhírű művészt a távoli világ felfogásairól, gazdasági viszonyairól és más egyéb bennünket is érdeklő kérdésekről.

Milyen világ van Dél-Amerikában?

A napbarnított, markánsarcú festőművész könnyedén, zökkenőmentesen széles látókörrel és sok tapasztalatról tanuskodó beszámolóban vázolja Brazília lakosainak életkörülményeit.

— Sao Paoloban éltem hosszú időn keresztül. — Kezdi elmesélni élményeit Göllner Elemér. — A város maga a tenger szintjétől számítva körülbelül 700 méter magas fensíkon fekszik. Eghajlata általában a kellemesek közé tartozik. Nappalai nem túl melegek, estére viszont már kellemesen hűl le az idő. A város körülbelül 60 kilométerre fekszik a tengerparton lévő Santos várostól. Az út Sao Paolótól Santosig szerpentin úton vezet végig és a fensík szakadékos széléről alátéve a tengerpartján elterülő városra és a síma tengerfelükre, a láthatáron fodrozó felhőkre, felejthetetlen élményt nyújt a szemlélőnek.

— A megélhetési viszonyok általában jók. Könnyen megélhetési viszonyok szakmában lehet könnyen elhelyezkedni. A földet azonban rendkívül nehéz megművelni. Öserdöket és ösnövényzetet kell előbb égetés útján kiirtani és csak azután lehet hozzálatni a föld tervszerű megműveléséhez. A jól megmunkált föld azután, az már bizonyos, hogy meg is hozza a gyümölcsöt. Kereskedelmi és ipari téren az állam igyekszik minden könnyítést megadni az állam polgárainak. Új ipar- és kereskedelmi vállalat létesítését nem kötik semmi különösebb engedélyhez. A megnyitás után kiszállnak az adóhivatal emberei és a gyár, vagy iparvállalat területe, valamint a foglalkoztatott munkások létszáma után alkalmazott kulcs szerint vetik ki az adót. A monopolizált áruk fogalma ismeretlen. Bárki ültethet dohányt, gyárthat belőle cigarettát és áruba is bocsáthatja. — de természetesen adót kell utána fizetnie, egyéb megszorítás azonban nem létezik.

— Most utóbb, — feleli egyik kérdésünkre Göllner Elemér — megszorították a bevándorlást is. Szellemi munkások csak igen ritka esetben kaphatnak bevándorlási engedélyt. Könnyebb azonban a mezőgazdasági ágakban és ipari szakmákban dolgozók elhelyezkedése és bevándorlási engedélyének megszerzése. A Brazília néven ismert délamerikai Egyesült Államok ugyanis most van a fejlődés kezdetén

és főleg iparra, valamint földművelésre van szüksége. A szellemi munkásoknak előbb tökéletesen el kell sajátítani a portugál nyelvet és csak azután helyezkedhetnek el valahol szakmájukban. Minden munkaalkalmnál azonban előbb jönnek a brazil állampolgárok és csak azután a bevándoroltak.

A kivándorolt magyarok helyzete. Magyar utca Sao-Paoloban

— Igen sok magyar él kint. Sao Paoloban például egész magyar negyede van, sőt utcájuk is van: Rua Hungarian — Magyar utca néven. Társadalmi egyesületeik is vannak. Sao Paoloban például nyolc-tíz magyar kultúr- és sportegyesület működik. Ezek az egyesületek műsoros, sőt színházi előadásokat is rendeznek és mindenkor igen szép számú és lelkes közönség tapsolja végig az előadásokat.

Általában nagyon szeretik a magyarokat, mert igen dolgozók, kitarók és megbízhatók. Sok a bevándorolt, mert amíg nem volt megszigorítva a bevándorlás, igen sokan kötöttek ki Braziliában. Nem ritkaság az úgynevezett amerikai karrier sem. Volt például egy olasz bevándorló, aki eleinte zöldségtermelésből tengette magát. Később cukrot, vagy valami más

egyebet vásárolt, amit összekevert káolinmal és drága pénzen adott túl rajta. Milliókat szerzett így, aztán belevágott minden üzleti vállalkozásba és még jobban megsokszorozta vagyonát, úgyhogy Sao Paolo valóságos uralkodójává nőtte ki magát. Általában azonban mindenkinek van valamije. Olcsó a föld és mindenkinek az az álma, hogy földet szerezzen magának. Ezért keresettek a mezőgazdasági munkások is. Rövid idő alatt meg tudnak takarítani maguknak annyit, hogy az ország valamelyik részében kis birtokot vásárolhassanak és ott gazdálkodhassanak.

— A művészeti élet — folytatja tovább informátorunk —, illetve a művészeti érzék, nincs olyan fejlettségi fokon, mint Európában, de ennek ellenére a művészember — persze, ha az ottani közönség ízlésének megfelelő produktumot — szépen meg tud élni. Sok küzdölköztél mentem én is kereszttul, különböző dekoratív munkát kellett vállalnom, hogy fenn tudjam tartani magam. Közben festettem és néhány sikeres kiállítást is rendeztem. Most itthon is kiállítást akarok rendezni egzotikus képeimből, de előbb szeretném gyűjteményemet egy-két hazai képpel is felfrissíteni. A szülői és rokoni látogatások lezajlása után munkához látok és rövidesen megnyitom a kiállítási szalonomat.

Előrehaladt az idő. Néhány perc múlva indul a vonat, amely szüleihez röpi a kilenc év után visszatérő művészt. Nem tartóztatjuk tovább, nem akarjuk, hogy miattunk 24 órával később léthassa meg szüleit. Búcsút veszünk a sok viszontagságon keresztülment, világlátott és szép világokat látott művésztől, abban a reményben, hogy rövidesen kiállítási szalonjában viszont látjuk ezeket a tájakat.

BAKOS ALADÁR.

Erdélybe készül Gary Cooper, a híres filmszínész

Erdély szépségének hire Amerikába is eljutott

London, november hó.

Magas, boltozatos homlok, őszes haj, nagy csillogó szemek, — szemek, melyeket nem lehet elfelejteni. Szemek, melyek hol kedvesek, hol szigorúak, — hol vidámak, hol szomorúak, — hol vonzanak, hol taszítanak. Ez Gary Cooper, Hollywood ma talán legnépszerűbb férfiszíntársa. Mozdulatai egyszerűek, természeteseek, — hangja halk, meleg. Egész lényében van valami „A nagyművész”-ből, amint itt ül előttem, a Claridge Hotel pirosbáronnyal bevont szalonjában.

Csend, cigarettafüst, félhomály, whisky, — s az izzó kandalló fel-fellobbanó fénye mellett lassan peregni kezd a film.

— Amerikában születtem. Montana tartomány Helena nevű városkájában — mondja Gary Cooper, — s kezével lassan végigsimítja homlokát. Az apám jómódu farmer volt, s ezt az életpályát választotta nekem is. Hatéves koromban

jöttem át először Angliába, ahol a dunstablei elemi iskolában kezdtem meg tanulmányaimat. Már akkor eltökélt szándékom volt, hogy újságíró leszek. 1919-ben, — közvetlenül a háború után, valóban állást is kaptam egy kis amerikai városkában, mint hírlapíró és rajzoló. 1925-ben Los Angeles-ba mentem. Szerkesztőségről-szerkesztőségre járva, igyekeztem cikkeimet elhelyezni. Közben elfogyott a pénzem. Böröndjeim már utrakézen álltak, hogy újra és végleg visszatérjek apám farmjára. A vasutállomáson kezembe került egy újság. A Metro cowboy-extraktat kerestem. Jelentkeztem. Így lettem filmszínész.

Itt egy percre megáll, hogy kisért megvédésére ajkait, majd az újraéltetés tüztől kigyulladva folytatja:

— Az első kisebb szerepre 200 statisztá közt választottak ki, — s ezzel elindultam feléle. — Az első film? — kérdeztem. — The Winning of Barbara Wort — feleli. — Az első siker? — A szárnyak. Ez volt az első film, amely a háborús repülőkből borzalmaim elevenítette meg.

— Es azután? — Azután „Az” Clara Bow-val, „Az ő asszonya”, az „Ördög és a mélység” Charles Laughton-nal Mr. Deeds a városba megy, Tenger lelke, Kékszakáll nyolcadik felesége és kedvenc szerepem: A bengáli lándzsás.

— Mondja Mr. Cooper. Tudnak odaát Amerikában valamit Erdélyről? — kérdeztem kíváncsian.

— De mennyire — feleli. — Sok barátom mesélt már nekem Erdélyről: Lugosi Béla, Bánky Vilma, Korda Sándor, Székely István. S az amerikaiak, akik elvették Európába. De legtöbbet mégis — itt hangosan felnevet — odahaza hallottam a maguk szépséges erdős-hegyes hazájáról.

— Odahaza? — kérdeztem meglepve. — Volt az apám farmján egy magyar munkás. Ugy hívták, hogy Esvany.

Igy mondja Esvany. — Sokat mesélt nekem Esvany Erdélyről. Már régen tervbevettem, hogy egyszer alaposan végiglátogatom Európát. De sajnos, jelenleg nincs időm. Néhány napon belül már indulnom kell vissza, hogy elkezdjem legújabb filmemet: A cowboy és a hölgy felvételét Merle Oberonnal. De írja csak meg kérem: Rövidesen biztosan eljövök — mondja és meleg barátságos mosolyt rajta a kezemet.

Kerekes Iván.

Háromhetes gyógykúra

Budapesten,

a hatalmas fürdővárosban

Ingyen vizum. 50% kedvezmény a magyar vasutakon. Lakás és teljes ellátás luxus szállodákban. Kiszolgálás. Orvosi felügyelet. Kedvezmények minden téren

A fizetéseket leiben lehet eszközölni az

EUROPA

román nemzeti utazási és turisztikai szervezet minden ügynökségénél. Oradeán a DACIA bankban, Str. Reg.Ferdinand 9

A GYERMEK

Rovatvezető:
Horváth Arpádné

Advent

Várjuk a Jézuskát!... Gyerekek! Várjátok Őt szeretettel! Igyekeztek valami nagyon kedveset, jót cselekedni, aminek örüljön! A gyermekek is sok mindent tehetnek — és sok mindent nem tehetnek — ami a Jézuskának tetszik... Gondoljatok pl. a szegény gyermekekre, — kérjétek meg szüleiteket, hogy használt ruháitokból, játékaiból ajándékozhatatok nekik. Azután, milyen szép lenne az, ha ez alatt a szent idő alatt még kevésbé lennétek

szófogadatlannak, hanyagok, veszekedők, ha szeretet lenne urrá a szívetekben. Így volna igazán komoly — ünnepélyes — kegyelemteljes a Jézuska-várás ideje...

És — amikor majd kopogtatni fog a Jézuska a szívetek ajtaján, tárjátok azt fel gyorsan — engedjétek Őt be... de arra vigyázzatok, hogy Jézuska lakása — a ti kis szívetek — hófchér, — ragyogó — tiszta legyen!

Meglepetés

December hatodika ünnepnap volt a gyermekeknek, a Mikulás napja, ahogy ők nevezték. A nap előestéjén, mielőtt lefeküdtek volna, a cipőiket a nagy lakószoba kályhája mellé állították és azok reggelre színültig voltak rakva mindenféle széppel, jóval, édességekkel, ajándékokkal. Mióta írni és olvasni tudtak, egy levélke is volt az ajándékok mellett, amelyből kitűnt, hogy a Mikulás bácsi pontosan tudta: szorgalmasak, engedelmesek voltak-e, vagy lusták és engedetlenek... Megintette őket, meg is dorgálta néha, de egyben jó étvágyat kívánt a kitűnő csemegék elfogyasztásához. Sok tréfa és öröm járt a csomagok felbontásával, így érthető, hogy Hilda és Tilda — már sokkal a nagy nap előtt — izgatottak voltak és ma, a nap előestéjén, lefekvés után is egyre sutlógáltak, terveztek, találgattak és sokáig nem tudtak elaludni...

— Tilda, ébredj! Ma van Mikulás napja! — költögette nővérét Hilda korán reggel. — Gyorsan, gyorsan! Nézzük meg a cipőket!

— Igen, — felelte Tilda álmosan, — de hamar kidörzsölte az álmot a szeméből és nővérkéjével útnak eredtek a szomszédszoba felé.

— Alig várom már, hogy mi van a cipőkben? — sutlógott Hilda és halkán kinyitotta az ajtót.

Még szürkület volt, az egész ház aludt, tapogatózva haladtak és a kályhához érve, kezcsekéiket kinyújtva, végre megérintették a cipőcskéket.

De mi az? Mi történt? Hilda felsikoltott:

— A cipők üresek!

Nézték még egyszer, kétszer, háromszor, de nem találtak egyikben sem semmit.

A két gyermek szomorúan nézett egymásra, keresni kezdték most már a levelet, hogy megtudják az okát, miért kapták ezt a nagy, szegyenletes büntetést?

Az sem volt sehol!

Akkor elkezdtek tanakodni, mit is csele-

Nagymama névnapjára

Reggel egy kis madár
Ablakomra szállott —
S azt dalolta: szedjek neked
Illatos virágot.

Mert nagy ünnep van ma
A Te neved napja.
Ezért örvend családunknak
Apraja — és nagyja.

Áldjon meg — az Isten
Éltessen sokáig
Hogy még sokszor köszöntsenek
Téged unokáid.

ERTSEY GABRIELLA
IV. oszt. t.

kedtek helytelenül, miért haragszik a drága jó Mikulás reájuk?

— Tudod, Hilda. — töprengött Tilda. — anyuka azt mondta, hogy a Mikulás bácsi minden tud. Emlékszel-e, hogy a múltkor milyen rosszak voltunk? Mikor apuka nem vitt magával a szánkón?

— Bizony. — sóhajtott Hilda. — sírtunk és nevetlenek voltunk. Anyuka mondta is, hogy nem szabad így viselkednünk. Tanuljuk meg, hogy nem minden történhet a kívánságunk szerint. Ez az oka, bizonyosan, hogy nem kaptunk semmit! De most mutassuk meg, hogy nyugodtan beletörődünk a büntetésbe, szelídek leszünk. — tanácsolta Tilda. — Feküdjünk vissza, egészen átfáztunk!...

Csakhamar a meleg takarók alá bújtak és szomorúan, csöndesen gondolkoztak, amíg végre elszunnyadtak. A szempilláikon egy-egy könnyesebb árulkodott...

Egyszerre anyuka kedves hangja hallat szott:

— Hát az én kis lustáim még mindig alusznak? — kérdezte az ágyacskákhoz lépve.

— Ébren vagyunk, anyuka. — felelt Tilda. — de nagyon szomorúak vagyunk. Képzeld: nem hozott a Mikulás semmit, éppen semmit.

— Pedig igyekeztünk szorgalmasak, jók lenni, — sírdogált Hilda.

— Mindig? — kérdezte anyuka. — A múltkor a szánkózás miatt éppen nem finoman és szerényen viselkedtetek, nem azt mutattátok, hogy egy kis csalódást megnyugvással bírlak elviselni.

— Most megmutatjuk, anyuka, hogy jók leszünk. — ígérték — nem sírunk és szeretni fogjuk tovább is a Mikulást.

— Így hát elérte ő, amit akart! Most keljétek fel és öltözködjétek! — biztatta a szepegő kicsiket anyuka.

Gyorsan kiugrottak ágyacskáikból és — mi volt ez? Amint a harisnyákat föl akarták húzni, azok olyan gömbölyűek, kemények voltak, mintha ki lennének tömve... Az ujjacskáik hamar belemélyedtek és egymásután szedték ki a gyönyörű babákat, almát, kalácsot, csokoládét és a Tilda harisnyájában még ott rejtőzött egy levél is. Ez volt benne írva:

A Mikulás üdvözlő,
Ha nem sírtok, úgy örül.
Követelő, kényes gyermek
Nem kedves az én szívemnek!
Soha rosszat ne tegyetek!
Tilda! Hilda! Jók legyetek!

A gyerekek szégyenkezve néztek össze... — És mégis kaptunk ajándékot! — mondták szemlesítve. — Hogy lehet ez?

— Mert előbb megbüntettél, — felelte anyuka, magához ölelve őket — azután megbocsátott!...

Mikulás

Nagy pelyhekben hull a hó
Siet Mikulás apó —
A tarsolya színig tele
jó angyalok rakták bele
a sok minden szépet, — jót —
almát, diót, mogyorót —
Ami volt
a rengeteg ládában,
a szépséges mennyországban...

Ablakokban kis cipőcskéik...
Most ezeket töltögeti
arany-szállal öltögeti...
Aki jó volt — boldog lehet!
Három napig cukrot ehett!
És a rosszak?
Azt is talált egyet-kettőt —
Hozott nekik — nyirfa vesszőt!

Fejtörő

FÜLDRAJZI REJTVÉNY

Nápoly—Lyon—Eger—Bucuresti—Róma—Innsbruck.

Ezen városok nevei helyesen egymás alá írva, egy nagy világváros nevét adják.

BETÜREJTVÉNYEK

Há	lát	ZU	ag	ag	ag
lan		ag	ag	ag	

Mi az?

K-val testrészt
M-mel édességet
R-el egy fém
M-mel a szem tulajdonsága

A Gyermekekről november 6-iki számában közzölt rejtvények megfejtése:

1. Számrejtvény

11	20	8
13	10	16
1	18	15

2. Mind a két vonat egyforma gyorsasággal halad, mert 80 perc és 1 óra 20 perc egyenlő idő.

3. Betűrejtvény: Szalámi.

Helyesen fejtették meg: Szolga Klára, Horváth Erzsike, Klein Lórika és Bébike, Kiszely Margit, Ertsey Gabriella, Auderlich D. Zsolt, Erős Ilke, László Ildikó, Thuróczy Irma, Szabó Irén, Kriza Irén, Lőrincz Erzsike, Lengyel Gizike, Szeibel Terike, Török Emma, Fekete Sárika, Gogomán Evi, Szénásey Mányi, Bredán Irénke, Kiszely Teréz és Ágnes.

A Gyermekrovat postája

Szolga Klára, Horváth Erzsike. Remélem, most nem lesz panasz a rejtvényekre — igazán könnyen fejthető! Hogy tetszettek a jutalom könyvek? — Ertsey Gabika. Mindég arra kell vigyázni a beküldéssel, hogy a rovat megjelenésekor a közlemény időzerűen legyen. — Klein Lórika és Bébike. Majd sor jön a jutalomkönyvre is — szorgalmasan meg kell fejteni a rejtvényeket. — Kiszely Margit, Tera Ágnes. Nagyon örvendtem a rejtvények megfejtésének — és még jobban a kedves levélnek. Ime küldök viszonzásul „egy mondatot”. Külön fogok válaszolni Mányikának és Erzsébetnek. Ölelek. — Handl Jutka. Vártam a levelet. — K. M. Ranolder. Szeretettel ölelek. — Auderlich D. Zsolt. Hogy mivel szerezhetnél a Jézuskának örömet? Olvasd el a mai rovatban az Advent című kis cikket — abból megtudod. — Ildikó. Kedves, hogy annyira szereted a Szent Erzsébet verset, hogy kívülről is megtanultad! Majd egyszer elmondod nekem is! — Nuccika. Hát ha még hoz a Jézuska neked mesekönyvet is! — A kis lustáknak üzenem, hogy szeretem ha beküldik a megfejtést.

Adéla néni.

Nyugtalan a Föld

A földrengések keletkezési oka egyike az emberiség legősibb problémáinak. Ez természetes is. A Földön évente körülbelül 9000 rengés fordul elő, legnagyobb része sűrűnlakott területeken. Egy-egy nagyobb földrengés borzalmas pusztításai kényszerűen gondolkodásra készítetik az embereket. Hiszen általában is nem tekintjük véletlennek, hogy a kutató emberi szellem elsősorban éppen azokat a természeti jelenségeket próbálta magyarázni, amelyek pusztításaikkal az emberiség sokszor tekintélyes részének jólétét és életét fenyegették.

A műszerek túlszárnyalják az emberi érzékelést és megfigyelést.

A földrengési tudomány egyike a legrégebbi tudományoknak, azonban számottevő eredmé-

A Földnek szilárd, merev kérge van

A tudomány mai állása szerint a Földet egy szilárd kéreg veszi körül. Vastagsága nem mindenütt egyforma, a legtöbb helyen 50-60 km. Egyes helyeken, így például a Himalája alatt 200 km-ig is fel nőhet, viszont az Óceánok alatt igen vékony, sőt a Csendes-óceán némely részén egészen hiányzik.

Ez a kemény, merev sziklaréteg egy nála jóval formálhatóbb és engedékenyebb anyagból álló héjon nyugszik. A héj a Föld belsejében igen nagy mélységekre, körülbelül 1200 km-re nyúlik. Anyaga nem olyan szabadon változtatja az alakját, mint a közönségesen ismert folyadékok, de nagy nyomások hatására igen lassan enged és igen hosszú idő alatt bármily alakra formálható. Nevezetes tulajdonsága tehát, hogy nagyobb feszültségek sohasem keletkezhetnek benne. Körülbelül a hideg peccsétviaszhoz hasonlítható. Ha ennek egy darabjára nehéz testet helyezünk, akkor a nyomás alatt a peccsétviasz elég hosszú idő alatt lassan elmarul, szétfolyik. Ugyanígy viselkedik az aszfalt is, a ráhelyezett nehéz tárgyak idők folyamán belenyomódnak, pedig egyébként pillanatnyi erőknél kitéve, rugalmasan viselkedik.

Egészen más a sziklaréteg viselkedése. Nagy nyomás vagy húzás hatására feszültségek keletkeznek benne. Bizonyos határon túl nem enged, hanem törik, szakad vagy szétmorzsolódik. Anyaga csak rugalmasan deformálódik, a nyomás megszűntével régi alakját visszanyeri. Akármennyi ideig is hat rá nagy nyomás, alakját sohasem változtatja.

Földrengést kiváltó erők felhalmozódása csak a kéreg merev közzeteiben lehetséges. A rengésfészkek mélységei is erre mutatnak. A legtöbb földrengés 25-50 km mélységből pattan ki, tehát vagy magából a kéregből, vagy a kéreg alsó határáról.

A kéreg darabokra van töredezve

A Föld kérge nem egységes egészből áll. Kisebb, nagyobb darabokra: táblákra, rögökre van töredezve. A Föld óriási sziklatömbjei, mint a jégtáblák a vizen, valamilyen erő hatására állandó mozgásban, helyzetkedésben vannak. A kéreg merev anyaga miatt ez a rendeződés sok esetben nem tud lassan megtörténni, hanem különböző nyomások feszültségeket okoznak s ezek a feszültségek egy-egy hirtelen elmozdulással oldódnak fel. E magyarázat alapján a legtöbb rengésnek ott kell történnie, ahol ezek az óriási tömbök egymással érintkeznek: az úgynevezett törésvonalakon. A valóságban ez így is van.

Tektónikus, vulkáni és beomlásos rengések

A geológiai tudománynak az az ága, amely a földkéreg felépítésével, szerkezetével foglalkozik: a tektónika. A földkéreg tömbjeinek mozgásából, helyzetkedéséből származó rengéseket ezért tektónikus rengéseknek nevezzük. A rengések túlnyomó része, körülbelül 90 százaléka tektónikus eredetű. Természetesen a sziklatömbök elmozdulásának módja, a mozgás iránya és sebessége ezerféle rengéskeletkezési módot enged meg. Ezek részletes leírása igen messze vezetne.

A rengések másik faja: a vulkáni rengés. Itt a tüzihányók földalatti üregain és kráterén végigtördülő gázok és esetleg a kitoró láva lökései okozzák a földrengést. A nagyközönség körében általában ma is az a nézet van elterjedve, hogy

nyeket csak a múlt század vége óta írhatunk javára. Az 1880-as évek óta a földrengésjelző műszerek fölfedezése és tökéletesítése hatalmas lépésekkel vitte előre. E fejlődések tulajdoníthatjuk, hogy ma már valószínű képet alkothatunk a Föld nagyobb mélységeiről. A műszerfeljegyzések alapján végzett számításoknak köszönhetjük azt a felismerést is, hogy a földrengések valóságos kipattanási fészke nem a Föld felszínén, hanem sokkal nagyobb mélységekben van. Csak e két fontos ismeret birtokában foghatunk hozzá, hogy bármiféle elméletet alkosunk a földrengések keletkezéséről.

Eddigi ismereteink alapján nyilvánvaló, hogy a Föld felső rétegeinek messze a mélybe nyúló, hatalmas tömegei játszanak szerepet a földrengések lejátszódásában.

a rengéseket a tüzihányók kitorései okozzák. Ez erős tévedés. A Föld összes rengéseinek csak körülbelül hét százaléka vulkáni eredetű. A tévedést az okozza, hogy a legtöbb rengés vulkánikus területeken fordul elő. Ebből azonban csak az következik, hogy a vulkanizmus és a földkéreg mozgása, a Föld nagy mélységeiből ható közös okra vezethető vissza.

Kedvelt rengési okként szerepel még a közönség körében földalatti üregek beomlása. Hyenfajta rengés is akad ugyan, de nagyon kevés.

A legsúlyosabb rengések mindig tektónikus eredetűek. Abban nyilvánulnak, hogy óriási közzetömbök egymáshoz képest elfolódnak.

A földkéreg mozgása azonban csak magyarázza a földrengéseket, a végső okot nem adja meg. Joggal tehetjük fel a kérdést, miért kell állandóan mozognia az egyszer már megszilárdult kéregnek? E probléma magyarázata ma még sincs eldöntve. Számos különböző elmélet harcol az igazságért, a végső győzelmet azonban még egyik sem nyerte el.

Osszehúzódik vagy kiterjed a Föld?

A legrégebbi elmélet szerint a Föld lassan hűl és eközben összehúzódik. Felszínre a világűrbe való hőkisugárzás által állandóan meleget veszít. Ez a veszteség belsejéből a felületére vezető hőenergiából pótlódik. Így a belső részeknek lassan hűlniök kell s ezzel együtt összehúzódnak jár. Az összehúzódnak a kéreg is enged, nagy tömbökre töredezik, részei egymásra tolnak, felgyűrődnek s hegyiségeket hoznak létre. A Föld felülete megráncosodik, akár csak az aszalt szilva héja.

Ez az elmélet szinte minden tektóniai problémára magyarázatot adott, azonban egy látszólag távol álló fizikai jelenség, a rádióaktívítás alaposan meggyöngyöztette.

A radioaktív anyagoknak, melyek közül legismertebb az uránium, thórium és radium, megvan az a tulajdonsága, hogy sugárzás kibocsátása által hőt termelnek. Ez a hőtermelés aránylag csekély, azonban ezek az anyagok kis mennyiségben majdnem minden közzetben megtalálhatók, úgyhogy együttes hatásuk már számottevő. Lord Rayleigh számításai szerint, ha a Föld belsejében is ugyanolyan arányban vannak képviselve, mint a felszíni közzetekben, akkor melegttermelésük jóval több, mint a világűrbe kisugárzott hő. Ehhez járult még az a fölfedezés, hogy a kálium és a rubidium is radioaktív. Hatásuk ezerszerre kisebb, mint az előbbieké, mennyiségük azonban ezerszerre nagyobb! Így, ha az összes radioaktív anyagokat vesszük figyelembe, elég ha 15 km mélységig

Hatalmas földalatti áramlások ostromolják a szilárd kérget

Mint említettük, a földkéreg általában 50-60 km, de az Óceánok alatt igen vékony. Így több radioaktív hő termelődhetik a kontinensek, mint az Óceánok alatt. A hőkülönbség a héj nyúlás anyagának hatalmas, de igen lassú áramlásával egyenlítődik ki. Ez az áramlás a kéreg tömbjeit állandó ostrom alatt tartja, elragad belőle, máshol hozzátesz, nem hagyja nyugton egy pillanatra sem. Természetes, hogy ezek a hatalmas mozgások kihatással vannak a

Figyeljen a szári-véd-
jegyre a szakkönyvben

**Több mint 600
különféle színben**

kapható minden szaküzletben a
Gütermann varróselyem. Kérjen
mindig Gütermann varróselymet és
vásárlásnál figyeljen a gyár
védjegyére (sakkta) valamint a
Gütermann névre.

feltételezzük jelenlétüket s máris elegendő a keletkező hő a sugárzásvesztés pótlására. Ha pedig mélyebben is vannak rádióaktív anyagok, a Föld nem összehúzódik, hanem kiterjed!

A kiterjedési elmélet még nem győzött. Mint látjuk, arra a feltevésre támaszkodik, hogy a radioaktív anyagok ugyanolyan arányban vannak meg a Föld mélységeiben, mint a felszínen. Ez nagyon valószínű, de nem bizonyos.

Vándorolnak a kontinensek

Egészen más természetű földrengési okra utal Wegener híressé vált elmélete. Eszerint a földkéreg megszilárdulása idejében egytelengy hatalmas tömböt alkotott. Különböző okokból ez a hatalmas tábla széttöredezett és szélső részei különböző irányokba szétsodrótak. Így vált le a központi, afrikai részről egész Amerika, azután Ausztrália és Ázsia. Ezeknek a kontinenslábláknak a tovaúszása a héj lassan engedő nyúlás anyagán ma is folyik. Ez az úszás, még helyesebben szólva csúszás, nyomásokat, feszítéseket idéz elő a kontinens tömbben. A feszültségek hirtelen feloldódása hozza a rengéseket.

A földkéreg hatalmas rögei egyensúlyra törekszenek

Ismét más elmélet az úgynevezett izosztáziával magyarázza a rengések keletkezését. Mi ez az izosztázia? Régi ismert fizikai törvény, hogy a minden oldalról körülhatárolt folyadék felületének minden egyes részén a nyomás ugyanakkora. Eddigi elképzelésünk szerint a Föld, a kérget leszámítva, nyúlós folyadékgömbhöz hasonlítható. A gömb felületén úsznak a kéreg hatalmas táblái, rögei. Az egyenlő nyomás elvének ezekre is érvényesülnie kell, rögekből vagy táblákból képzeten kivágott ugyanakkora alapú oszlopok nyomása ugyanaz. Így ahol a kéreg vastagabb, ott az anyag kisebb sűrűségű, hogy az izosztatikai egyensúly érvényesüljön. Utóbbi tény nehézségerő mérésekkel igazolható.

Ha ez az egyensúly a Földön még nincs meg, vagy a meglévő valami megzavarja, a kéreg részei megmozdulnak, hogy egyensúlyi helyzetbe kerüljenek. És az természetesen földrengéssel jár.

Föld felszínére, földrengéseket okoznak.

A sokféle elmélet között bármelyik javára dönteni igen nehéz. Tanulságos rajtuk végigtekinteni, mert érdekes dolgokat tannak élénk s a feltevések egyike sem tűnik lehetetlenségnek.

A tudomány mai állása szerint legvalószínűbb, hogy valamennyi felsorolt feltevés igaz s valamennyi együttes hatása okozza azt, hogy a szilárdnak hitt talaj nem is áll biztosan alattunk
Dr. Sz. F.

LEGUJABB

A tunisi kérdés miatt egyre nő a feszültség Franciaország és Olaszország között

Súlyos aggodalom Angliában. — Az angol-olasz kiegyezést felborulás fenyegeti

Londonból jelentik: Angol körökben súlyos aggodalommal figyelik az olasz-francia viszony alakulását. Megállapítják, hogy a két ország között a feszültség egyre nő. A Daily Telegraph szerint a tunisi kérdés és a vele kapcsolatos problémák fölvetése ma időszerűtlen. Angliának a Földközi-tengeren létfontosságú érdekei vannak és nem hajlandó ezeknek megsértését eltűrni. (A tunisi kérdés lényege az, hogy Tuniszban az egykori Karthago vidékén több az olasz bevándorló, mint a francia, s mégis Tunisz francia fennhatóság alatt áll már 1881. óta. Olaszország a saját állampolgárai részére 1896 óta letelepedési jogot biztosított. Ezek olasz állampolgárságát azonban fenntartotta. Az 1921-ik évben Franciaország a régi betelepődési olaszokat francia állampolgároknak kívánja nyilvánítani. Ez ellen tiltakozik állandóan Olaszország.)

Egyébként angol politikai körökben jogosnak tartják a római francia nagykövét diplomáciai lépését, melyet a franciaellenes tüntetésekkel kapcsolatban Ciano olasz külügyminiszternél tett.

Felvetik azt a kérdést, meg lehet-e engedni, hogy az agitációs eszközökkel dolgozó diplomácia lépjen a szabályos tanácskozásokra alapított diplomácia helyébe? A Daily Telegraph úgy látja, hogy Anglia teljes szívével Franciaország mellé áll, ha Olaszország és Franciaország között a tunisi kérdésből konfliktus keletkeznék.

A Daily Express nem tartja kizártnak, hogy abban az esetben, ha a feszültség tovább nő, a francia kormány visszahívja a nemrégiben kinevezett római nagykövetét. A News Chronicle, az angol liberális körök lapja harciasabb hangot üt meg. A lap szerint Olaszország magatartása súlyos csapást mért a meg-

békélés politikájára. A lap kétségesnek tartja, hogy ezek után sor kerülhet e még Chamberlain olaszországi utazására.

Hír szerint az angol alsóház hétfői ülésén Chamberlain nyilatkozik Olaszország politikájáról. Az ülésen Henderson képviselő kérdést

A világ gondja a menekültek miatt

Az eviani értekezlet hatalmai állandó bizottságot létesítettek Londonban

Londonból jelentik: Az eviani menekültügyi értekezlet hatalmainak képviselői pénteken újból tanácskozásra ültek össze Londonban a kinevezési hivatalban. Rudlee, a bizottság amerikai igazgatója jelentést tett annak a körkérdésnek eredményéről, amelyet az egyes államokhoz intéztek abban a tekintetben, hogy hány zsidó menekültet hajlandók befogadni. Winterton lord, az angol bizottság hasonló jelentését terjesztette elő.

A menekültügyi bizottság elé beadványt terjesztett a palesztinai zsidó ügynökség. A beadvány közli, hogy Palesztina jelenleg száz-ezer zsidó menekültet képes felvenni. Ez a szám elégséges arra, hogy keretei között a németországi zsidóság fiatal nemzedéke teljes számban kivándorolhasson Palesztinába.

Rudlee beszámolt még arról is, hogy a jövő év elejével összehívják Londonba a nemzetközi menekültügyi bizottságot. A menekültügyi bizottság ezentel állandóan Londonban működik és a világ összes menekültjeinek rendelkezésére áll. A londoni menekültügyi hivatalba beolvastják az úgynevezett Nansen-hivalt is, mely eddig Genfben működött.

A jelentés további során kitűnt az is,

akar intézni a kormányhoz, hogy vajjon a nemrég létrejött angol-olasz egyezmény nem érinti e Angliának Franciaországgal fenálló szerződéses köteletségét.

IZGATOTT HANGON KÖVETEL AZ OLASZ SAJTÓ.

Rómából jelentik: Az olasz sajtóban megjelenő vastagbetűs címek is már magukban hirdetik azt az irányt, melyben az olasz politika terelődik. A Messengerban ilyen címek vannak: „Az olasz nép természetes követelése uralkodnak a nemzetközi politika irányán”. „A Münchenben megkezdődött területi rendezést folytatni kell”. „Újból vitássá kell tenni az egész európai egyensúly kérdését”. „Lehetetlen kitérni a Münchenben megindult folyamat elől”. A Popolo d'Italia szintén vastag betűs címeikkel hozza nyilvánosságra az olasz nép hangulatát. A lap főcíme a következő:

„Az olasz nép természetes érdekei és törekvései az európai politika napirendjén”.

A többi olasz lap is hasonló hangot üt meg és egyöntetűen megállapítja, hogy Tuniszban 120 ezer olasz elnyomatás alatt él.

hogy a német kormánytól sikerült engedélyt elérni a Németországból való kivándorlás feltételei tekintetében.

A ZSIDÓKÉRDÉS ROMÁNIAI VONATKOZÁSAI

Bucuresti. Saját tud. A bucaresti lapok egyöntetűen felelevenítik Petrescu-Comnen külügyminiszternek a Népszövetség májusi ülésén mondott beszédét, amelyben a romániai zsidóság kivándorlása ügyének szabályozását javasolta. Ehhez hozzáfűzik még a lapok:

Mint ismeretes, a király utazása alkalmával, a londoni megbeszélések során részletesen megvizsgálták a közép- és kelet-európai zsidók helyzetét. E megbeszélések eredményeként — mint arról értesülünk, — a román kormány most új akciót készít elő e nagy jelentőségű kérdés megoldására.

Kisebbségi kérdések tárgyalása a miniszterelnöknel

Bucuresti. Saját tud. Silviu Dragomir kisebbségi kormánybiztos, pénteken hosszas kihallgatáson volt Miron Cristea miniszterelnöknel, akivel több kisebbségi vonatkozású kérdést beszélt meg.

Szökési kísérletük miatt agyonlőtték a kolozsvári egyetemi rektor merénylőit

A sebesült rektor állapota súlyosbodott

Kolozsvárról jelentik: A kerületi rendőrfelügyelőség a következő hivatalos jelentést adta ki: Făgădăriu Nicolae cernăuți illetőségű ügyvédet, valamint Pica Ananiau és Andrei Petre kolozsvári illetőségű egyeneket, a Stefanescu-Goanga rektor ellen elkövetett merénylet tetteseit, — amikor a rendőrségi őrizet alól szökni próbáltak — agyonlőtték.

Kolozsvárról jelentik: Stefanescu-Goanga egyetemi rektor állapotába súlyosbodás állt be, amennyiben tüdőgyulladás lépett föl.

A nagyváradai mozgóképszínházak műsora:

APOLLÓ: MEXIKÓI KALAND.
CORSO: ALGIRI BÜNÖS ÉJSZAKÁK.
DORIAN: SIVA BOSSZUJA.
SCALA: KI A GYLKOS?

Chwalkovszky cseh külügyminiszter jövő héten Berlinbe utazik

Három Kassa-vidéki német község kieszközölte a német külügyminisztériumban, hogy Magyarországhoz csatlójják

Prágából jelentik: Megnemerősített hírek szerint Chwalkovszky cseh külügyminiszter november közepéről elhalasztott berlini utazása jövő héten történik meg. Ezzel kapcsolatban cseh körökben azt remélik, hogy Németország részéről máris megtörténhetik az új csehszlovákiai határoknak a müncheni egyezményben meghatározott biztosítása.

Budapestről jelentik: Az „Az Est” értesítése szerint Alsómecenzév, Felsőmecenzév és Stósz községek akciója, melyet Magyarország-hoz való visszaesatolásuk érdekében folytattak, sikerrel járt. Mint már néhány nappal ezelőtt megírtuk, a három község lakossága küldöttséget menesztett Hitler kancellárhoz, hogy segítségét kérje az átesatoláshoz. A küldöttség meg is érkezett Berchtesgadenbe, ahol azonban Hitler kancellár nagy elfoglaltsága miatt

nem tudta fogadni a mecenzéfiakat, hanem arra kérte őket, hogy a berlini német külügyminisztérium megfelelő szakbizottságához forduljanak. A küldöttség el is utazott Berlinbe és ott megbeszélte a dolgot a Hitler által kijelölt szakbizottsággal. A külügyminisztériumban közölték a küldöttséggel, hogy sem Hitlernek, sem a német kormánynak nincsen semmi kifogása az ellen, hogy a három község visszatérjen Magyarországhoz.

Ezért kérésük elintézésére közvetlenül a cseh-magyar határmegállapító bizottsághoz utasították őket. A küldöttség innen Pozsonyba utazott, ahol a határmegállapító bizottságnak átadták a német kormány választát és a visszaesatolásra vonatkozó kéréseiket. Megjegyzendő, hogy a három község lakossága magyar érzelmű németekből áll.